

Селянська Хата

« ЖІНОЧИЙ СВІТ »

Місячний журнал для національної освіти українського жіноцтва в Америці.

—«0»—
Орган «Союзу Українок Америки»

—«0»—
 Редагує: **МАРІЯ Е. БЕК**
 1006 E. Carson Street
 Pittsburgh, Pa.

ПЕРЕДПЛАТА:

Річно	\$2.00
Піврічно	1.25
За границею річно	2.50
Одно число	20ц.
В Канаді	25ц.

SUBSCRIPTION RATES:

Annually	\$2.00
Semi-Annually	1.25
Foreign Countries (an'ly)	2.50
Single Copy	20c
In Canada	25c

“ ZINOCNY SVIT ”

**Ukrainian Women's
 Monthly Magazine**

—«0»—
 Organ of the Ukrainian
 Women's League of America

—«0»—
 Editor: **MARY V. BECK**
 1006 E. Carson Street
 Pittsburgh, Pa.

—: З М І С Т :—

- ВІД РЕДАКЦІЇ — Новорічні Постанови
 ГОЛОВНА УПРАВА СУА — Обіжник
 ОСИП ДУДА — Він вже . . .
 ПАНТЕЛЕРИМОН КУЛІШ — Орися
 ОСИП ДУДА — Ти ждала . . .
 ІВАН ОГІЄНКО — Рятуймо нашу еміграцію . . .
 П. КРИВОНОСЮК — Алькоголь— його сила і наслідки
 МАРУСЯ СИНЕНЬКА — «Жалуємо, що не можемо вже більше служити
 Україні»
 М. КОСТИШИН — На свіжій могилі
 ОТВОРЕННЯ ДОМІВКИ СУА В ІНЮ ЙОРКУ
 ДР. А. Т. КІБЗЕЯ — Жіночі Недуги
 ВАСИЛЬ СТЕФАНІК — Роса
 УЛЯНА КЛЕНОВА — Страхіття будучої війни
 М. КОСТИШИН — Над колицкою
 О. БУКАТА — Оспалі діти
 НА КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В СТАНИСЛАВОВІ
 ПРАЦЯ У ВІДДІЛІ СУА — Дописи з місць
 ХТО ПРАЦЮВАВ ДЛЯ «ЖІНОЧОГО СВІТУ» — Звіт

SECTION BY YOUNG UKRAINIANS

- AN EDITORIAL — Olga Basarab
 VLADIMIR KARBULYCKY — A Mother-Bird — Translated by M. S.
 RABBI EICHLER — Ten Commandments of Patriotism
 ROSALIE N. NATALA — Memory
 ELLA WHEELER WILCOX — Friendship
 J. M. U. — The Ukrainian Pavilion
 FACTS ABOUT UKRAINE

СВІТЛИНИ

Селянська Хата	окладинка
Пантелеймон Куліш	ст. 4
Запорожець у степу	ст. 6
Василь Білас	ст. 11
Дмитро Давилишин	ст. 11
Могила Ольги Басарабової	ст. 12
Учасники Свята-Отворення Домівки СУА	ст. 13
Піч в селянській хаті	ст. 17
Ольга Басарабова	ст. 28
Камянець Подільський	ст. 32

ЖІНОЧИЙ СВІТ

ЖУРНАЛ—МІСЯЧНИК

ОРГАН «СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ»

РІК II. Ч. 1-2

СІЧЕНЬ—ЛЮТИЙ

Vol. II. No. 1-2

НОВОРІЧНІ ПОСТАНОВИ

АМЕРИКАНЦІ мають гарний звичай робити новорічні постанови, щоби в біжучому році позбутися якихсь лихих прикмет або набути добрих.

Природна річ, що многі з них не додержують даного собі слова, бо заломлюютьши першій нагоді; однак прочі не піддаються спокусі й видержують до кінця.

На око видавалося б що нікому з цього не буде шкоди чи користі, коли хтось не встане рано о годині сьомій, як це він чи вона постановили робити з новим роком. В дійсності справа тут досить поважна, бо така людина дає наглядний доказ свого сильного чи кволого характеру.

Ми добре розуміємо, що, коли виробимо якийсь предмет із слабого матеріалу, так і самий предмет буде слабенким. Инакше не може й бути, бо в ньому немає цієї сили, щоби могла видержати сильніший натиск. Так само мається справа й з характером людини. Коли людина не всмі додержати сама собі слова в маленькій маловажній справі, не можна на неї надіятись, що вона додержить слова у якійсь важній справі та виконає її як слід. В неї недостає залізної витривалості, бракує сильної волі й така людина скоріше чи пізніше мусить зазнати повну невдачу в своїому житті, мусить опинитись в прикрих та нещасних обставинах.

Без сумніву й всі відділи нашої одинокої краєвої організації Союзу Українок Америки препроводять свої річні збори під теперішню пору та рівнож зроблять різні новорічні постанови, хоча у відмінній формі, як це роблять одиниці. Весело, коли всі членкині згоджуються на ці постанови, так вони роблять їх своїми, бо дають тиху згоду, що виконають все, що вони включають в собі.

Вони постановляють: відбувати збори кожного місяця, приходити всі на ці збори, платити точно свої вкладки, святкувати певні національні свята, брати участь у всіх національних підприємствах, вписатись на курс самоосвіти, давати відчити, вести дискусії, читати українські книжки та журнали, стати передплатницями одинокого жіночого журналу в Америці, старатись придбати для нього нових читачок та

здобути йому потрібні фонди, виховувати своїх дітей в національному дусі й виціплювати в них любов та поважання до своєї культури, підпирати українських професіоналістів та купців, і т. п.

Зроблять членкині подібні різні постанови та розійдуться до дому. Деякі з них скоро забудуть про новорічні постанови.

Ці жінки—це слабі характерні й вони не всмі будуть виховати своїх дітей на добрих українських громадян, уладити свою домівку в належній спосіб, стати помічницею та порадницею своїйому мужові, а вкінці стати карною членкинею своєї нації. Вони радше шкодять загальному рухові, чим помагатимуть йому, бо своєю недбалістю та вічним наріканням знеохочуватимуть інших жінок до праці над собою й для свого народу.

Інші українські жінки, в котрих є сильна воля й любов до свого поневоленого народу, працюватимуть з цілою силою, щоби не зломити свого слова, а виконати все, як було постановлено. Може й не все вдасться їм виконати як слід, але в цьому вже не буде їхня вина.

Вони не зважатимуть, що комусь не подобається їхня праця й за це їх критикуватимуть. Вони не глядітимуть, що інші членкині сидітимуть собі спокійненько по патах, коли вони бігатимуть по справам організації серед дощу чи снігу. Вони не очікуватимуть похвал чи почестей за свою працю, бо вони будуть свідомі того, що роблять це для добра загалу.

Ці жінки — це жінки з сильним характером. Вони зробили постанови й виконують їх. Вони гартуються в маленькій роботі, вчатьсь виконувати свої завдання точно й скоро, щоби приготувити себе до більших і важніщих діл. Ці жінки — це українські патріотки, яким припадо завдання перетворити наш народ з рабів на вільних людей.

Членкині Союзу Українок Америки повинні всі стати характерними жінками. Коли деякі з нас досі не видержували в перших лінях праці для загального добра, так змінив своє поступування зараз тепер з новим роком, видержім у своїх постановях, а тоді з певністю наша організація стане сильною та могутною, якою бажаємо її всі бачити.

ОБІЖНИК СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

ІСТОРИЧНА ПРИГАДКА

СІЧЕНЬ — місяць Рідної Школи.
22 січня — Річниця смерті Наталії Кобринської (1920)
22 січня — Проголошення Незалежної України (1918)
22 січня — Проголошення Соборної України (1919)
ЛЮТИЙ

13 лютого — Річниця смерті Ольги Басараб (1924)
24 лютого — Свято Лесі Українки, родилась 24 лютого 1872 року.
14 лютого — Річниця смерті українського письменника, поета й критика Пантелеймона Куліша (1897)

ЩО МАЄМО РОБИТИ У ЦИХ МІСЯЦЯХ?

Відділи Союзу Українок Америки повинні взяти найживішу участь в збиранні коляди для Рідної Школи.

Сходитися вечерами на читання книжок, журналів і часописів.

Уряджувати аматорські вистави на різні народні цілі.

У відділі вшанувати пам'ять письменниці Наталії Кобринської, котра була також організаторкою жіночого руху в Галичині і основателькою першого жіночого товариства тому 50 літ. Померла 22 січня, 1920 р.

Закладати курси шиття і крою, куховарства, писання писанок.

Організувати і поширювати відділи Союзу Українок Америки.

Приготовляти самостійно концерти в честь Ольги Басараб; приготовляти самостійно або в злуці з громадою Шевченківський Концерт.

Вечерами вишивати в хаті сорочки до народних строїв, скатерті на стіл і т. п. Приучувати дівчат вишивати. Загалом старатися використати час якнайхосенніше для рідні і народу.

ЩЕ ПРО ЕКСПОНАТИ УКРАЇНСЬКОГО МИСТЕЦТВА, ЯКІ ЗАКУПИВ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ ДЛЯ ВЖИТКУ ВІДДІЛІВ.

З часом як скінчилась Світова Вистава в Шікаго, наші відділи скінчили журитись виплатою експонатів. Деякі відділи не прислали іще нічого, другі дуже мало. Тільки кілька відділів виплатили свою приписану належність в сумі \$50.00. В місяці березні припадає сплата рати

в сумі \$400.00, на котру то суму. Головна Управа дала Кооперативі Українського Мистецтва у Львові вексель (Промісорі Нот). Ця рата мусить бути заплачена на час. Інакше потягне за собою немілі наслідки. Треба сподіватися, що відділи не заставлять Головну Управу журитись її сплатою, бо це не є власністю Головної Управи США, а всіх відділів. В квітні припадає рата платності другого векся на суму \$500.00, які Головна Управа пожичила від одного громадянина іще з самого початку. Виставовий Комітет Союзу Українок Америки, котрий даліше займається експонатами, подасть у слідууючому числі Жіночого Світу точний фінансовий звіт. При тім проситься надсилати зголошення на МИСТЕЦЬКІ ВИСТАВИ, які кожний відділ повинен урядити у своїй громаді.

РІЧНА ВКЛАДКА ВІДДІЛІВ.

В попередньому числі ЖІНОЧОГО СВІТУ, нашого офіційного органу, Головна Управа звернулася до відділів з проханням вирівняти свої залеблі вкладки. Коли зважимо, що річна вкладка відділу вносить всего \$5.00 на рік, то тяжко думатимось, чому саме відділи залягають у сплаті. Відділи зволють взяти під увагу, що Централья США має великі видатки не тільки канцелярйні, але також усі виплати, які є получені з удержанням так великої організації на цілу Америку. Крім того Централья мусить час від часу закупити деякі книжки, котрі висилається до відділів, а за котрі відділи не почувуються до обовязку звернути грошей. Передплата тутешніх і краєвих часописів і журналів, які є конечні для Централі, для кращого порозуміння, платиться з головної каси Союзу Українок Америки.

ЖІНОЧИЙ СВІТ.

Щераз пригадаємо відділам США, що наш офіційльний орган «Жіночий Світ» вдержується виключно нашими відділами з передплат і розпродажі поодиноких чисел. Ми, Українки в Америці, повинні гордитися, що в так короткім часі існування нашої організації, ми спромоглись на свій власний журнал, який ширить про-світу і вполю національні почування в серця матерей, котрі виховують свої діти в українськїм дусі і любови до всего рідного, в так тяжких для нас обставинах. Америка асимілює наші діти, робить з них Американців на кожному кроці,

Осип Дуда

ВІН ВЖЕ...

ВІН ВЖЕ не той мій край рідимий
Що в нім прожив дитинства дні
Безжурні юності радощі
І мрів про волю сни чудні...

Вже він не той... Змарнів, змінився
І тут і там німа тюрма...
Народ на панщині вмірає —
О, правди тут нема!...

Там де степи кохані наші
Славні пороги Дніпрові
Рудий Москаль розклав тенета
І топить нарід у крові.

О, Україно-батьківщино
Неволі плач: твоє життя!
Ніхто не чує, всі поглухли
Нас криє порох забуття...

Змарнів рідимий край наш дуже
Нас розідають вороги
Куда не глянеш всюди кривда
Ні від кого нема пільги.

Він вже не той наш край рідимий
Де предки сміли сміли сні
Неволя, панщина кровава —
Ми лиш слугами чужини...

тому мати Українка мусить працювати дуже тяжко, щоби цих дітей врятувати від загибелі в американським морі. Наш журнал «Жіночий Світ» допоможе нам у цій праці дуже багато, коли ми з патріотичного обов'язку поможемо йому розвиватися, не дамо загинути йому так як многим нашим журналам через брак солідарності і зрозуміння потреби своєї преси. Константина Малицька пише так: «Преса — печатане слово, це така могутня сила, без якої розвиток якоїнебудь справи в теперішніх часах немислимий». А дальше пише вона: «Преса — це найпевніше оружжя в руках політичної партії чи станової організації. Через неї не тільки освідомлюється власних членів, але й шириться ідеї організації дальше, приєднується нові сили, поглиблюється діяльність, скріпляється її». Памятаймо ці слова досвідченої народньої діячки і помагаймо вдержати «Жіночий Світ», а через це й поширити нашу дорогу організацію, Союз Українок Америки.

ЧИ ВИБИРАЄТЕСЬ ДО КРАЮ НА КОНГРЕС
УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В СТАНИСЛАВОВІ,
ГАЛЛИЧИНА, В ЧЕРВНИ, Б. Р.?

Союз Українок Америки одержав уже зап-

рошення для українського жіноцтва Америки на КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА в Станиславові. Союз Українок у Львові сподіється, що з Америки прибуде на цей Конгрес численна делегація нашого жіноцтва і приготує для нас величавий привіт. Це будуть хвилі які на все остануть милим спомином в учасниць, піднесуть духа всего українського жіноцтва по обох боках океану та витворять тісну зв'язь поміж нами а нашими Сестрами у Старім Краю. Близчі інформації знайдете на другому місці цього журналу.

ПАМ'ЯТАЙТЕ, ЩО СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ ОБЕДНУЄ УСІ ЖІНОЧІ ТОВАРИСТВА, СЕСТРИЦТВА І КЛУБИ В АМЕРИЦІ, БЕЗ ОГЛЯДУ НА ЇХ ПАРТИНУ ЧИ ЦЕРКОВНУ ПРИНАЛЕЖНІСТЬ. СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ Є ОРГАНІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНА, ЯКА ШИРИТЬ ПРОСВІТУ, УКРАЇНСЬКУ КУЛЬТУРУ І СВОБОДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ. КІЛЬКО ЖІНОЧІХ ТОВАРИСТВ, СЕСТРИЦТВ ЧИ КЛУБІВ СТАНЕ ПІД ПРАПОР СОЮЗУ УКРАЇНОК АМЕРИКИ В 1934 РОЦІ?

ПОБАЧИМО І ВАМ СКАЖЕМО. УКРАЇНСЬКЕ ЖІНОЦТВО ДО ОРГАНІЗАЦІЇ!

Пантелеймон Куліш

ОРИСЯ

1.

СПІВАЮТЬ у пісні, що нема найкращого на вроду, як ясна зоря в погоду. Отже, хто бачив дочку покійного сотника Таволги, той би сказав, може, що вона краща й над ясну зорю в погоду, краща над повний місяць серед ночі, краща й над саме сонце, що звеселе й рибу в морі, і звіря в дуброві, і мак у городі.

Може й гріх так казати: де таки видано, щоб дівча було краще од святого сонця й місяця? Та вже, мабуть, так нас грішних мати на світ породила, що як споглянеш на дівочку вроду, то здається тобі, що вже ні на землі, ні на небі нема нічого кращого.

Гарна, дуже була гарна сотниківна! Знали її по всій Україні; бо в нас на Україні, скоро було в кого виросте дочка хороша, то вже й знають усюди. Було чи треба кому з молодого козацтва, чи не треба чого у Війтовці, іде за сто верств, аби тільки побачить, що там за дочка в сотника Таволги, що там за Орися, що всюди про неї мов за труби трублять! Та не багато з того виходило користи. Якось не було козацтву приступу до неї з залицанням. Чи батько був дуже гордий, чи дочка дуже пишна, того не знаю; а знаю, що було вернеться крутиус із Війтовець да й ходить, мов неприкаяний. Спитає його про Орисю товариш...

— «Шкода», — каже, — «брате, нашого повабу й залицання! Не для нас зацвіла ся квітка! Може, хто й застромить її собі за високу шапку тільки той буде не з нашого десятка».

А товариш похитає мовчки головою, та й подумает: «От же занапастила козака!»

2.

А Орися була вже не дитина, вирівнялась і виходалась, як біла тополя в леваді. Подивиться було на її стан сотник, подивиться на її пишний зріст і хорошу вроду, порадуеться батьківським серцем, що дж-

Пантелеймон Куліш

дав на старість собі такої дочки, а часом і посумує: «Доспіла еси, моя ясочко, як повний колос на ниві! Та чи знатиме женчик, яку благодать бере собі од Господа милосердного? Єсть багато людей, і статечних, і значних, що залицяються на тебе, да не хотілось би мені оддавать тебе в руки сивому дідові: звялять тебе ревнуючи, як вітер билину в полі. Ой, не хотілось би оддавать тебе й за молодого шибай-голоу, що не поживе довго без стегу да кояя, подляже в полі буйною головою, а тебе зоставить горювать з дітоньками!»

Так собі думаючи да гадаючи, старий Таволга часом тяжко, тяжко засумує, аж слюза покотиться йому з ока.

А Орися росла собі як та квітка в городі. Повна да хороша на виду, маяла то сям, то там по господі в старого сотника, похожала як по меду білка і всю господу звеселяла.

3.

Приснився раз Орисі предивний сон. Здалось, прийшла до неї з того світу покійна паніматка, стала, над нею в головах, да й каже: «Дитино моя, Орисю! Не довго вже тобі дівувати: що день благаю Господа милосердного, щоб послав тобі вірну дружинну».

Встала Орися ні смутна ні весела, іде до панотця в світлицю, зачервонілась, як та квіточка, да й каже: «Паноченьку! Позволяли мої дівчата плаття. Нехай запряжуть нам коней; поїдемо ми до Трубайла, під Турову Кручу: там вода, чиста, як скло, рине по камінням».

А панотець рече: «Чого ж тобі, Орисю, так далеко їздити?»

Хіба ж то вже, панотченьку, й далеко?... на пів-години ходи; да туди ж усе їхати дугом да левадами, що й не счусься, як вода заблещить під горою.

А панотець: «О, я вже знаю, що аби чого забажала, то вмієш випросить. Поклич же мені старого Гриву!»

Поскомчила Орися до дверей, не довго шукала Гриви, зараз привела його перед панотця.

А той Грива був старий, дідиний чоловік. Знав він пана сотника ще змалечку; вилестив його на руках; вивчив і на коні їздить. Потім виходив з сотником у походах ледьви не всю Польщу, був з ним і в Криму,

був і на Чорному морі; да вже на старість не схотів й би панства, аби тільки при йому дожити віку. Старий уже був дуже дідуган той Грива; брови на очі йому напонасувались, і борода сива, до пояса.

Увійшов у світлицю, вклонився пану сотнику, да й каже: «Добрийдень, добродію!»

А сотник йому: «Здоров, добродію!» Бо вони один одного звикли добродіями величати.

«Запряжи», каже, «добродію, пару коней, візьми хоч той віз, що було сухарі в поході возим, да повези прачок до Трубайла».

А той йому: «Добре, добродію, запряжемо. Чому не запрягти?»

І ото зараз іде, бере двох хлопців, викочує зпід повітки віз, довгий і широкий, добре йому знакомий, що не раз у лілій годині, засівши за його, одбивавсь од Ляхів, або од Татарин, не раз прийняв через його й нужди не мало, часом як трапиться тікати із ним по корчах, по болотах, по багнах, щоб вихолпитись мановцем із залогів. Викочує старий Грива той віз тепер на іншу потребу; запрягає пару коней, що вже літа погасили давно в них огонь, що кипить у серці, паше з ошей і з нідер, і кидає коня сюди й туди, на страх жінкам і дітям, а доброму козакові на вітху. Смирній тепер ті два білі коники ходили під рукою сивого Гриви, що вже давно одвик од козацького герця.

От же дівчата Орисині несуть сорочки, шиті рушники, настільники і всяке добро; наклали повен віз, і самі посідали: усі в стьонках да в квітках. — Орися поміж ними, — і як мак в городі всі квітки закрашає, так вона сиділа поміж своїми дівчатами. Сивий Грива сів спереду; хлюпята кинулись одчинять ворота. Выглянув у вікно сотник:

«Не барися ж там Олесю!»

А вона: «Ні, панотченьку!»

Ляснув погонич пугою; коні заржали, почувши лугову пашу; потопали і зникли з ошей з возом, і з погоничем, і з дівчатами.

4.

От уже й дуг перед ними. І сюди зелено, і туди зелено. Було це саме на весні, як ще трава, свіжа да молода, тільки що вкриве землю. Скільки вгорі синього неба, стільки внизу зеленого дугу. І так як ясна зоря вночі покотиться, палаючи по небу, так тая Орися проїжджала широким лугом з своїми дівчатами.

Аж ось — шумить, реве Трубайло за левадами. Як розступиться дерево, а сонце заблещить саме в тім місці, де вода рине через каміння, то ти б сказав, що то не вода, а саме чисте скло, самий дорогий криштал рине з гори і бється на дрібні склянки об каміння.

Над річкою Трубайлом стоїть висока круча. Вся обросла кучерявим вязом, а коріння повисло над самою рікою. Дикий хміль почіплявся за те коріння і колишеться кудлатими жмутками. А внизу вода рине, да рине! Оце ж тая й Турова Круча.

Дивляться на неї дівчата, да й питаються в старого Гриви, чого вона прозвалась Туровою? «На що вам знать?» каже Грива.

«Ажеж ти на щось знаеш? Так і нам скажи!»

«Ой, мої голубята! Сказав би вам, да тільки більш не поїдете сюди на річку».

«Що ж там таке? Скажи бо таки нам, дідусю!»

Як узяли просить, не видержав старий, сів на камені над річкою, да й почав глаголати: «Колісь то давно, іще до Татарського лихоліття, правив Переславом якийсь князь. Да й був собі той князь стрілець та-

кий, що аби зуздів на око, то вже й його; і кохавсь він у польованні. Ото ж раз поїхав князь той на польовання, да й одбивсь у пуші од своєї челяді. Іде та іде пуцею, коли ж дьвється, аж на лощині пасеться стадо турів.»

«А що ж то, дідусю, за турі?» спитала Орися.

«То, моя кришко, були дики бики з золотими рогами; тепер уже їх нігде не уздриш. Бачить князь тих турів; тільки не дивується на їх золоті роги, а дивується, що при них стоїть дівчина, така, що усю пушу красою освітила. Поскочив він до неї, так сие, що й приступити не можна. Забув князь і про челядь, і про те, що заблудив у пуші: вхопила його за серце тая чудовна краса.»

«Дівчино!» рече, «будь моєю жоною!» А вона рече: «Тоді я буду тобі жоною, як Трубайло назад вернеться». А князь їй знову: «Як не згодишся на мое прохання, то я твої тури постріляю». — «Як постріляеш мої тури, то вже більше нічого не стрелятимеш». Розсердився князь, взяв лук з плеча і почав стрілять золоторогі тури. Сунулись ті тури в пушу, так і вивалили дерево; а князь за ними знай пускає стрілку за стрілкою. Прибігли над Трубайло... а Трубайло тоді був не такий узенький як тепер, — прибігли над високу кручу і всі шубовсть у воду! Да ні один не переплив, усі каменем лягли по дну, аж річку загатили. Спелеснула тоді дівчина руками: «Потопив еси моїх золоторогих турів, блукай же тепер по пуші по всі вічні роки!»... От же й блукає, кажуть, той князь до сього часу по пуші, і ніяк не знайде свого Переслава. А Переслав був уже в Татарських руках, був і в Ляцьких, — чого вже не було з тим Переславом? А він не знайде його, та й не знайде. А дівчинині тури ле-

жать і досі каміннями в воді, і от прислухайсь: то не вода реве, а ревуть тури глухо зпід води. От же, кажуть, буде таке время, що князь прийде на Турову Кручу, повстають тури і підуть шукати собі диких пуш по Україні.

5.

Слухають дівчата, да аж сумно їм стало; слухає Оріся, да вже боїться й глянуть на каміння, що простяглося купою через річку. Вже їй здається, що то справді не каміння; і вода шумить якось не так, як вода.

Засмутив зовсім дівчат старий Грива. Не знають уже, чи прать би то їм, чи додому вбіратись; сором тільки старого Гриви; поглядає бо на них, да тільки всміхається. То було люблять прать на самій бистрині, положивши кладку з каменя на камень; а тепер одійшли даліше од кручі, де вода ще не дійшла до каміння і пливе тиха да чиста, хоч виглянься як у зеркало. І, справді мов у зеркалі, видно в воді і небо, і кручу з

тими кудлатими коріннями, що переплутались із хмелем, і кучеряві вязи, що повибігали на самий край і попростягали зелені лапи над річкою.

Дивиться Оріся в воду, аж у воді на кручі щось зачервоніло; хтось ніби виїхав із пуші на сивому коні і стоїть поміж в'язами. Боїться глянуть угору, щоб справді не було там когось; боїться глянуть і на каміння: вже їй здається, що ось, ось заревуть і сунуться з річки зачаровані тури. Смикнула за рукав одну дівчину й показала в воду: дивляться дівчата, аж на Туровій Кручі князь на сивому коні. Так і обомліли. Бо хто ж би сказав, що то й не князь? Увесь у кармазині, а з пояса золоту аж капає.

Не мало ж, видно, здивовався і козак: стоїть на коні нерухомий. Бо то ж би й не здивовався, опинившись над такою кручею? Унизу рине вода через каміння, а над водою сидить нерухомо сивий дід на камені, а там стоять нерухомі дівчата, з пращами, з мокрими полотнищами в руках. Чи дівча-

та, чи, може, русалки повиходили прать сорочки підводному цареві, що живе в кришталевому будинку під водою. Оце ж, мабуть, і сам він вийшов з води погріть старі кости на сонці. Щераз погляне козак на сивого діда, щераз погляне на дівчат: позасукували по локоть рукави, попідтикали плахти й мережані заполоччу подоли... Золото не сяє так на дорогих перстнях, як сяють у воді й над водою їх білі ноги. Задививсь козак, і собі стоїть нерухомо; коли ж не гукне на него старий Грива: «Гей, гей! Козаче! Чого це тебе занесло на кручу? Хіба хочеш полоскати свої кармазини в Трубайлі?»

І скоро промовив, — зараз наче розбив які чари. Засоромилась дівчата і давай бовтати полотнищами.

А козак одвітує дідові: «Да й за те слава Богу, що хоть на кручу виврався. Скажи, будь ласка, дідусю, як мені виїхати в Війтовцям?»

«А чого тобі треба в Війтовцях?»

«Через Війтовці», каже, «ле-

Запорожець у степу

жити моя дорога.

«А куди ж лежить твоя дорога?»

«Моя дорога — до чийогось порога, моя стежка — до чийогось сердечка».

«Еге», каже старий Грива: — «нехай же тобі Господь у доброму ділі помагає! От же куди тобі виїхати. Берись униз, понад берегом; то там трохи низче буде тобі доріжка; тією доріжкою виїдеш ти на річку. Єсть через річку й кладка; возом не пройдеш, а конем добрий козак перехопиться».

Подякував козак за пораду, повернув коня і сховався поза деревом.

Як сховався, тоді то вже розгулялись наші дівчата: розписали козака як на папері: які й очі, які й брови, як і говорять, як і всміхається. Та каже: «Це твій сужений!» а та: «Це твій». А одна додала: «Не змагайтесь дурно, дівчата: чи рівня ж таки вам пишній князь! Це нашій панночці сужений!»

Почервоніла Орися. «Збожеволіла», каже, «ти Параско! Хибя не чула, що він сказав дідові?»

«Що ж», каже Параска, «що їде свататись! Суженої й конем не обїдеш!»

Попрали дівчата сорочки, зложили на віз, зеленою пахучою травною прикрили, посідали й поїхали додому, свіжі да веселі; шебечуть як ластівки. Іще далеко не доїхав віз до сот-

ницького двора, а в дворі вже чуно було, що вертаються.

«Орися, наша панночко!» крикнули дівчата, скоро розчинились ворота. «Чий же сивий то кінь у дворі стоїть? Це ж того козака, що ми бачили, це ж твого князя, це ж твого суженого!»

Гляне Орися, а в серці наче жаром запекло. Чи вона злякалась, чи вона зраділа, сама того не знала.

Виглянув у вікно із світлиці молодий козак: іде в двір із старими кінями, із старим сивим погоничем; зелена трава волочється по боках і бється про колеса; а ізза сивої бороди старого Гриви, ізза білої зими, червоні літа — повен із дівчат у квітках да в намисті, — Орися як сонце поміж ними! Виглянув, да аж руками сплеснув: «Це ж вона, це ж вона!» І ото вже тоді почав на прямоту викладувати свою мову пану сотникові, і хто він такий, і чого приїхав. Хто ж він такий, то це вже пан сотник знав давно: Миргородський осауленко, отаман у своїй сотні, хорошого й багатого роду дитина. А чого приїхав? Приїхав подивитись, що там за Орися така, що там за дочка сотника Таволги на всю Гетьманщину; а побачивши та й себе показавши, довідатись, чи вже надбала шитих рушників у скриню... Про що журився, чого бажав пан сот-

ник, те йому як із неба впало. Не довго думавши, позвав Орису. Ввійшла в світлицю, червона, як калина.

«От, Орися, тобі жених!» Чи люб він тобі, чи може підодеш кращого?»

Хоть би тобі слово промовила, хоть би тобі очима зглянула. Стоїть, сердешенька, і голочку схилила.

Бачить панотець, що не дождеться од неї одвіту, — бо де ж таки, щоб дівчина сказала, що в її мислі. Очіні хибя скажуть, а сама ні. Пораховав це панотець, да й каже: «Де вже такий козак да люб не буде! Обніміться да поцілуйтесь, да й Боже вас благослови!»

Обняв козак Орису, поцілував у ті губоньки, що наче з самого меду зіплені, і вклонились обоє низько, до самого долу, панотцеві.

Чи багато ж наїхало дружини із весілля, чи бучно одбули гостей, чи довго гуляли, це вже не наше діло розказувати.

Бачив я Орису саме перед весіллям; хороша була, як квіточка. Бачив я знов її через рік у Миргороді. — це стала краща замужем, і дитина в неї, як Божа зірочка. Вже я нераз думав собі, на неї дивлячись: «Це Божа слава, а не молодича». Що, як би хто дотепний змальовав її так, як вона єсть, із маленькою дитинкою на руках! Щоб то за картина була!»

Осин Дула

ТИ МАМО ожидала
А я на роздорожу
Стояв та сумував...
Обманом упивався
В ночі кайдан-засилив...
Час юності минав.

ТИ ЖДАЛА...

На глум не бачив того
Як це тебе катують
До крові вороги...
Залюблений у себе
В позлітки блеск вдивлявся
З бездіяльності нудьги...

Мене ти ждала, мамо —
А я в чужому світі
За правдою шукав,
За днями дні минали
На таному базарі
Я юність марнував...

РЯТУЙМО НАШУ ЕМІГРАЦІЮ ВІД МОВНОГО ВИНАРОДОВЛЕННЯ!

Лист до емігрантів в Америці й Канаді

ДО ВАС, українці в Америці й Канаді, звертаю я оце щире слово своє, бажаючи, щоб моя занепокоєна почула ціла наша американська еміграція. Про сумний стан української мови серед нашої еміграції безупинно доходять до «Рідної Мови» такі тривожливі звістки, що вважаємо за свій колючий обов'язок писати на цю тему, бо ж справа рідної мови — то першорядна справа для Нації.

Наші історичні умовини часто склалися так, що нам усе тісно було на власній землі, всі ми мусили шукати країної долі поза рідними ланами. Широї простори Сибіру, далекий Зелений Клин — це найперші місця нашого великого виселення на схід, а на заході — ціла Європа вкрита тепер нашими вигнаннями з рідної землі. Але найголовніша частина нашої еміграції — безумовно це еміграція американська, бо вона заможніша, численніша, а саме головне — найбільше організована.

Значення еміграції для корінного народу все було надзвичайно велике. Особливо це треба сказати про еміграцію американську. Живучи в країні найбільшої волі, в країні великої духовної й матеріальної культури, а до того й матеріально добре забезпечені, наші американські брати стали дуже поважно й цінною частиною українського народу. Усе це добре виявилось особливо за 1905-1930 роки, роки найбільших змагань за визволення України. Наша еміграція бачила, що роблять для своєї батьківщини поляки, чехи, ірландці й інші, і потроху й сама пішла за ними, широко допомагаючи рідному краю в його культурних і визвольних змаганнях.

Українська еміграція в Америці досягла тепер поважного числа — щось близько півтора мільйона людей. Вона має велику періодичну пресу; не знаючи цензурних утисків, преса ця може обговорювати й висловлювати наші болючі питання вільно й всебічно, найбільше корисно для українського народу.

Отож, для українського Народу, як Нації, при його повсякчасних змаганнях до волі, американська еміграція була й буде надзвичайно цінною. А між тим, власне серед цієї еміграції (правда — також і серед еміграції по інших краях) розпочався сильний процес винародовлення. Несвідоміша частина емігрантів, селянство й робітництво просто помалу забуває свою рідну мову, потроху замінює її на англійську. Давно вже розпочалося творення українсько-англійського жаргону, що допровадило до повного заневищення нашої мови в Америці. Ті статті в цій справі, що вміщені на ст. 209-212, 226-278, 365-368 «Рідної Мови» за минулий рік, ясно показують, до яких грізних границь дійшло вже це непошукування рідної мови. Як це не дивно, але й інтелігенція так само пішла вже цією дорогою. Це грізні застереження для нашого Народу, і треба в усі дзвони бити на сполох.

Наші співробітники з Канади й Америки в один голос стверджують, що молоде покоління вже зовсім не знає своєї рідної мови. З сумом часто пишуть нам, що мовно наші діти в Америці й Канаді належать уже до чужинців... Про це саме свідчить нам дивне явище в нашій заморській пресі за останніх років: великі відділи, писані англійською мовою... Ці англійські відділи — це чужі плями на нашій душі, це палючий сором для Нації, це смертельний удар Народові в саме серце його! Бо ці відділи не для англійців призначені, — вони їх читати не будуть, — це вже для «англійців» своїх... Ось передо мною «Жіночий Світ», — і навіть він більше третини сторінок своїх заповнює англійською мовою... І це роблять жінки, рідні матері для своїх дітей!...

Довгі роки йшов повільний процес винародовлення, преса його замовчувала, і вкінці дійшло до того, що маємо. А це могло статися тільки там, де нема свідомого пошукування рідної мови в родині, де нема зрозуміння колючої потреби рідної мови. Можна ж найкраще говорити англійською мовою, але остаючись при рідній мові українській. Треба тільки глибоке розуміння ваги й значення рідної мови в розвитку Нації.

А власне цього зрозуміння й замало серед американської еміграції. Това — це душа Народу. Чого мовою говориш, того й душу носиш. З мовою міцно звязана рідна культура, вікова рідна традиція, ціле рідне життя. Хто не говорить українською мовою, той душі української не має. Хто говорить по-англійському, не знаючи рідної мови батьків своїх, той правдивим українцем ніколи не буде. — він може бути тільки приятелем України, а не щирим сином її, він може шанувати Україну, але кохати її палко, кохати до безтями, кохати до загину він не буде...

Рідної мови найбільше навчасомось за перших дитячих років своїх. Що мати з молоком теплих перс своїх передає нам, те й понесемо ми в світ. Цебо, всі свідомі українки мусять якнайбільше вчити рідної мови, й своє знання передавати дітям. Що діти не говорять тепер по-українському, або говорять зовсім але, за це відповідальність несе найперше українська мати, — вони перші відцурналися рідної мови, а вже за ними пішли діти їхні. Це смертельний переступ перед рідним Народом, і за нього осудить американську жінку українська історія. «Союзі Українок» мусять звернути на це свою найпершу увагу, як мусь я про те в ч. 10-м «Рідної Мови» ст. 345-348 за минулий рік.

Стан дуже грізний, наближається дванадцята година. Цілий український Нарід мусить звернути на винародовлення нашого молодого покоління в Америці свою найважливішу увагу й не допустити до цієї всенациональної катастрофи. А найперше українська інтелігенція в Америці мусить створити міцний рідномовний фронт, і всі свої си-

(Продовження на ст. 10)

П. Кривоносок

АЛЬКОГОЛЬ — ЙОГО СИЛА І НАСЛІДКИ

В змаганні народів за існування, той нарід вістає агадженій без милосердя з лица землі, котрий не розстанеться з алькоголем.

— Проф. Бунгс.

КОЖНА людина приходить на світ із завдатками різних здібностей і нахилів (склонностей). Здібності дозволяють їй справлятися з життєвими труднощами, нахили перекаджують їй здебільша в життєвих змаганнях, а часто зводять навіть на бездоріжжя і готують загибель. Розвій здібностей залежить від виховання, що вимагає зусилля і тому приходить з трудом. Нахили розвиваються самі без зусиль, а тільки через потурання їм. Одні і другі можна убити або бодая придушити в завязку. Можна однак і розвинути їх до неімовірних розмірів. Сила всіх нахилів має своє джерело в одному спільному підкладі, а іменно в почутті приємності. Приємність є тою спонукою, яка заставляє улягати їм і розвивати аж до тої хвилини, коли досягнуть найвищій ступень розвою, тобто перейдуть в пристрасть. Також здібности дають людині присуття приємності, однак же приємність та виступає доперва по укінченні тих зусиль, які докладаємо для розвитку здібностей і в тої час, самі зусилля мають звичайно закруску прикрості.

Приємність, яка пливе з нахилів пристрастей зачинається зараз як лише дамо їм упуст, натомість по заспокоєнні нахилів, зявляється звичайно у виді несмаку, а то й відрази. Різниця між одною приємністю, а другою це є те, що приємність, яка увінчує наші зусилля коло розвою здібностей, підносить нас на дусі, кривить наші тілесні сили, додає охоти до життя й праці, одним словом, тручає людину вперед. Натомість, приємність, яка товаришить потуранні нахилів, лягає туманом на наш розум, обезсилює тіло, а несмак, стид, жаль і відраза, які наступають потім, відтягають нас від праці, наповняють знеохотою і зневірою до життя, коротко кажучи, тягнуть нас взад.

Приємність, впливаючу з нахилів і пристрастей, називаємо ошоломленням, отуманенням, опиянням, запомороченням, а дізнає його немовля, коли кричить аж до знеможіння; дитина, коли крутиться довкола своєї осі, аж поки не упаде пів-притомна на землю; підросток, коли викурить першого папіроса; молодіж піввана шалом танцю; зачаджена людина; і дорослий, коли затрує свою кров алькоголем, нікотиною, чи якими другими наркотиками та отруями.

Найяркше виступає це ошоломлення по вжитті алькоголю і тому людина найчастіше улягає цьому нахилу. А він, опанувавши її раз, вже міцно держить в своїх обіймах, скоро розвивається в пристрасть, а потім рабує людину з її людської гідності, даючи в заміну цілковите озвіріння. Віссє з неї душу, звалить тіло, а тоді вже викине на смітні життя, подібно як це робить паук з видушеним трупом мухи.

Алькоголь знаний людям від непамятних часів, лише в давнину виступав він під видом вина, меду, кумису, який пили Татари, пива а доперва 600 літ тому назад як винайдено спирт. Спочатку видобували його з різних квасів, потому з жита, яких 150 літ взад з картоплі, а сьогодні навіть з трачнина. В міру того, як добували його з менше дорогих матеріалів, ставав він дешевшим, а через те і більше доступним для загалу людей. Перед тим пиячила шляхта, пани і багачі, а з хвилею як став алькоголь дешевшим, пиячення поширилося на всі суспільні верстви. Пани випробували його з різних квасів, переконавшись, що він змінює людину в звірину, яка немає своєї волі, а сіпно повинується тому, хто дасть хоч би купий прожиток, почали розпивати нарід, накидаючи на кожного кріпака певну скількість відер горівки. Це дозволило панам продовжити панщину-кріпацтво пару десятків літ, а також робити з кріпаком що тільки подобалося. Потім, коли вже панщина провалилася, нарід не зумів позбутися тої поганой отруї, котру на поручення панів, тепер підсували йому інші народні пивки. Через це нарід дальше тревав і треває в запомороченні й дозволяє рабувати свою кєрвавицю і свободу. Подібно діється з пчолоами. Коли пасічник хоче відібрати їм мід, тоді підкурює їх димом. Тільки пчолы підкурюються часами, а нарід сам добровільно шукає ошоломлення. Чого ж тоді нарікає, що йому зле, що знуцаються над ним?

В останніх часах діяння перейшло в кров, стало дідинням. Сьогодні пють алькоголь робітники, селяни, інтелігенція, жебракы і дукачі, малі й великі. Тільки кожний, відповідно до своєго маєтку, каже собі його приправляти. Пани мають дорогі вина і лікєри, бідота не сидуху і денатурат; патріоти, народні напої; поступовці і комуністи, все, що попаде. Зараз алькоголь став найважнішим джерелом доходу деяких держав, копальнею золота для всяких шинкарів і горальників, союзником наїзників, причиною:

горя, нужди, передчасної смерті тисячок людей, а джерелом неволі поневолених народів.

Алькоголь є средством на все і проти всего. В ньому знаходить людина розраду, вітху, лікарство, забуття, силу, хотий всякий бачить, що він зарозом сіє смуток, горе, нещастя, хвороби, безхарактерність, смерть і неволю. Алькоголь любить і ненавидить. Люблять за те, що нищить у них їх свідомість, а дає запоморочення, яке іде з ним в парі і дозволяє вернути бодай на часок до звичаю стану; ненавидить алькоголь тоді, коли він приносить прикрасі, розчарування, і несмак по помідлі, а дехто за те, що гіркі його наслідки мусить скоштувати саме він, а не хто інший.

Живе в Південній Америці вуж, званий душителем. Коли він углядить малпу, то не кидається на неї, лише зачинає танцювати, вдвляючись їй в очі. Ритмічними рухами свого тіла так ошодомлює свою жертву, що вона не втікає, а наближується сама до нього, хоч знає, що в його обіймах жде її смерть. Чи не подібні до тієї малпи ті, що живують алькоголь?

Шкоди, які спричинює алькоголь можна поділити на ті, яких дізнає сам алькоголік і на ті, що дізнає його оточення і його потомство. (Алькоголіком називаємо всякого, хто заживає алькоголь без огляду на скількість; п'як буде той, хто систематично напувається алькоголевими напоями, значить не майже щодня якусь мірку «на здоров'я», а п'яницею такий, хто теж систематично запивається, тільки вже аж до у-

трати свідомості.) Алькоголікові, алькоголь підриває, а до його звисім нищить майно, розум, честь, здоров'я, а для його оточення, а головню для ближчої рідні, готує він стид, страждання, нужду; дітям, сплодженим ним, приносить в дарунку каліцтво, кволість, а що найменше тупоумність. Як скоро зуміє п'яниця знищити своє майно, це всякий знає. Тому про нього не будемо говорити. Треба однак застановитися над звичайним алькоголіком, тобто таким, що не щодня якусь міру на здоров'я або любить забавитися час від часу в коршмі, приміром, що неділі. Нехай на тиждень стратить він на алькоголь і закуску тільки п'ять золотих. На рік видасть він 260 золотих, а коли так бавитися або крпіниться через 30 років, то видасть на алькоголь ні більше ні менше, лише 7800 золотих, значить пропе одну середнє господарство. Коли взяти під увагу, що на західних українських землях пересічна сімя числить около сім душ і при семи міліонах Українців в межах Польщі є міліон родин і, що не тільки батько родині, але ціла ота сімя стратить пересічно на алькоголеві напої тільки п'ять золотих, то на рік народня страта винесе 260 міліонів золотих.

Зараз один морг найліпшої землі коштує около 1000 золотих; отже за суму виникнує річично на алькоголь, можна би купити 260,000 мургів найкращої землі і протимом кількох років так піднести добробут цілого народу, що не потрібно було б боятися за нашу будучність.

(Продовження в слідуючому числі.)

РЯТУЙМО НАШУ ЕМІГРАЦІЮ

(Продовження)

ли віддати на боротьбу з мовною денационалізацією, але пам'ятаючи, що забуття своєї мови коначно веде до забуття свого Народу.

Покрийте оселі своєї сіткиво рухливих «Гуртків Прихильників Рідної Мови» (див. про них «Рідну Мову» за 1933 р. ст. 29-32 і 311-314), а вони вже знають, що робити. Держіть із нами живий зв'язок, а ми пильнуватимем допомогти вам усім, чим зможемо. Закладайте «Гуртки Плекання Рідної Мови» при всіх своїх організаціях і товариствах, усвідомлюйте наряд у коначній потребі національного виховання дітей. Хто рідну мову забуває, той стає чужинцем для своєї Нації.

Думаю, що українське духовенство могло б багато зробити в цій справі. Це ж його перше завдання впливати на національне виховання своїх вірних, їх бо винагородження чорною плямою ляже на ціле наше духовенство. Із церковних проповідальниць огнемним словом раз-у-раз закликайте всіх шанувати свою рідну мову і коначно навчати її дітей. Доведіть усім, що непошанива рідної мови — то гріх проти Духа святого, а

такий гріх нікому не проститься ані в цій житті, ані в житті майбутнім. Хто не мінний у рідній мові, той не твердий і в батьківській вірі. Хто рідну мову забуває, той байдужий до свого Народу.

А те, що мовний зв'язок американської еміграції з своїм рідним краєм не великий, само вже проказує цілий наш заокеанський пресі, що її мовою мусить стати тільки всеукраїнська літературна мова. Не пиніть місдевою говіркою редактора, але переходіть пошаму на всеукраїнську літературну мову. Ця ж соборна літературна мова — а не вузька мова тільки «свого села» — мусить стати й мовою цілої нашої інтелігенції, всіх наших освічених родин, а від них вона піде й до Народу. Всі творім соборну українську літературну мову!

Глибоко і міцно вірю, що цей мій щирий запевнюваний голос дійде до всієї української еміграції в Америці та Канаді. Дійде й проговорить до їхнього розуму й серця, й остереже може якраз перед дванадцятью годиною, Остерезе й утворить єдинодушний міцний рідномовний фронт.

Пам'ятаймо: хто дурається рідної мови, той у саме серце ранив свій Нарід. Не кривавмо ж свого Народу!

Іван Огієнко.

Маруся Синенька

“ЖАЛУЄМО, ЩО НЕ МОЖЕМО ВЖЕ БІЛЬШЕ СЛУЖИТИ УКРАЇНІ!”

Василь Білас

Дмитро Данилишин

ДНЯ 22 січня 1919 року проголошено торжественно на Софійській площі в Києві вільну та соборну Україну. Здійснено по сотках років безперервної та важкої боротьби ідеал поведених мільонів. Україна стала об'єднана та вільна!

Та не осталась Україна вільною. Упала знесилена під важкими ударами ворогів, хоча вірні сини проливали в її обороні свою кров, хоча застелювали чорноземі українські ниви своїми трупами. Не встоялись!

Розшматовано Україну на четверо, наложено на неї нові залізні кайдани. А щоби стопити їй цю крихітку надії на волю в народі, яка ще осталась на румовищах недавнього-минулого, вороги створили правдиве пекло для народу. Гинь Україно!

Зненацька загуркотіло вулканічним громом підземелля та здорово потрясло основами чужого панування. Запалилась тліюча іскра захована в самому кутку скривавленої душі її спалахнула ясним полум'ям. Раб підніс чоло!

Почалась боротьба ночі з днем, боротьба видимого з невидимим. Вдень гуляли по українських селах вороги, знущались над нещасним та безборонним населенням, але вночі тремтіли. Невидима рука мстника з'явилась то тут то там і сіяла щедро смерть. Пімста прийшла!

Падали й местники: Мельничук, Луцейко, Писецький, Головінський, Басарабова й інші. Свіжий молодий український цвіт не жалував зложити в жер-

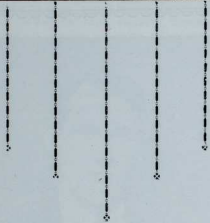
тві вітчини свого найбільшого скарбу — життя. Здобути або вдома не бути!

На високій шибениці у Львові повисли два герої-юнаки: Василь Білас і Дмитро Данилишин. Хоча вдолу страшний біль і розпука розпирали груди матері й сестри в одній особі, очі в них світили мстю. «Жадуємо, що не можемо вже більше служити Україні!» — були останні їхні слова.

Сорок-мільйонний народ стогне і мучиться в неволі. Голос розпукки лине ген під небеса, розлягається голосним гомоном по цілому світі. Світ німий, а в нас замало борців-героїв. Ми ще живі, здорові, заможні, — ми ще можемо послужити нещасній Україні, коли схочемо. Послужім їй й ми!

М. Костишин

НА СВІЖУ МОГИЛУ

(В тихий сполин Ол. Басарабовій)

В СТП твоєї могили голови всі клоним.
Привіт наш покірний, прийми з чужини,
Пращай у останнє!.. Зоре України.
По трудах спокійно в могилі засни.

Ти вірно служила, для свого народу,
Закута в неволі хрест несла важкий,
До смерті ти вірність, присягу цїнила,
За них ти прийняла—тортур біль тяжкий.

Воля!.. в тебе була вирита з граніту,
Любов до України, чиста як кристаль,
А думка багата, як свята земляця
Ідея ще твердша, як викута сталь.

Ти сміло боролась за волю народа,
З завязтням героїства на тортури йшла.
За символ блакитний, Волю України
В найкращім розцвіті життя віддала.

Кати — на тортурах тебе мордували,
На рідній земляці, у львівській тюрмі.
Розлетілись вісти, про злочин тиранський,
Наслідки неволі — сумні.. ох сумні!..

Була!.. Та погасла зоря України,
Царівною долі попрощала світ.
За вірність, присягу, незломну ідею
В тюрмі на тортурах загинув наш цвіт.

В стіп твоєї могили, голови всі клоним,
Поклін з'за кордону, останний прийми.
Сном тихим, блаженним засипляй по трудах,
Боже!.. ширю душу: в царстві пом'яни.

Могила Ольги Басарабовій

Паде на жертвенник неситих тиранів
Що прагнули впитись, у жіночу кров.
За вірність, посвяту, героїську ідею,
За клич до народу, про волю, любов.

Ця жертва всіх кличе: щоб скуті не спали!..
Лиш правди шукали тернистим шляхом.
Щоб світ пізнав кривди, і нашу ідею
Як живесь в неволі з проклятим ляхом!..

Спи жертво!.. Спи зоре!... в сировій могилі
За народ закутий там не забувай.
Молись!.. За Україну!.. За волю народа!..
Перед трон всевишній мольби засилай.

Чей в Бога умолиш долю для народу
Щоб він у неволі вічно не стогнав.
Тільки кріпив сили, вірив у перемогу
В боротьбі ніколи духом не падав.

А твій труд: Ох Зоре!.. Всі твої страждання
Пімстою, в заплатах катам віддадуть
А твоя посвата, героїські учинки
На славу могутчу, в народі зростуть.

Пращай зоре ясна!.. Зоре України
Пером хай земляця рідниенка буде.
А твоя ідея во вік не загине
Між народом в славі, сонічком зійде!..

ОТВОРЕННЯ ДОМІВКИ СУА В НЬО ЙОРКУ

В НЕДІЛЮ, дня 14 січня, 1934 р. відбулось святочне отворення домівки СУА в Нью Йорку.

Пані Олена Лотоцька, голова СУА розпочала програму пісню «Не пора», а відтак промовила до зібраних гостей теплими словами. Згадала, що ще там в краю, на рідній землі, батьки наші навчали нас, що треба старатись першусього про свою рідну хатину, бо в ній легше людині жити та працювати.

Тому й Центральна СУА постаралась о свою домівку. Від тепер членкині можуть почуватись у ній неначе вдома й краще працювати для загального добра.

Відтак представила Головну Управу: секретарку, п. А. Вагнер, скарбничку, п. С. Абрагамську, голову Ритуального Комітету, др. Н. Пелехович, як рівнож редактору «Ж. С.» п-у М.

Бек. Згадає теплим словом несприутніх п. Юлію Шустакевич і п. Ярему, першу й другу голову СУА.

Слідуючим бесідником був др. Л. Мишуга, який висказав велику радість з цього приводу, що СУА здобулася на свою домівку та починає живішу працю з новим роком.

Др. Н. Пелехович розказала про голод на Україні та здала звіт з діяльності Ритуального Комітету. Вислано досі протести та просьби до президента Рузвелта, до Червоного Хреста у Вашингтоні та Женеві, до всіх сенаторів та репрезентантів, до всіх католицьких та протестантських єпископів в Нью Йорку, а до всіх українських та англійських часописів вислано інформаційні листи.

Учасники Свята — Отворення Домівки СУА.

На годюних зібрано досі \$30.00, з чого \$25.00 зібрав сам комітет, а \$5.00 жертвувал 19 відділ СУА в Байон, Н. Дж. Збіркова акція продовжується й жінкам роздано пушки на збірку. Рівнож пригтовляється вигравки на цю ціль з річей, які подарували слідуючі особи: гарний твір — п. Архипенко, ковдру — п. Зіблікевич, український обрус — Центральна Управа СУА, ляльку в українському строю — п. Лисюкова, гучульську касетку — п. Авраменкова.

Слідувало відчитання привітів від: Жіночої Громади в Нью Йорку, яка прислала жертву \$5.00; п. Василя Авраменка, який прислав жертву \$5.00; Жіночої Помочі, яка прислала жертву \$5.00; Центральної Управи Чорноморських Січей через п. Драгінду. Особисто зложили привіти: від Ук-

раїнського Народнього Союзу, п. Мурашко, головний предсідатель; від «Жіночого Світу», редакторка, п. Марія Бек.

Коротка концертна програма, в якій брали участь визначна українська співачка, п. М. Гребенецька й скрипачка, п. М. Кузів, зробила гарне вражіння на присутніх.

По спільній змінічці подано перекуску й рещту вечора провели гості в милій гутірці.

Без сумніву вістка про отворення домівки СУА викличе радість та нову надію в серцях усіх членкині, бо це великий крок вперед у розвитку цієї одинокої краювої організації в Америці. Сподіємось, що з цього серця попливе здорова кров, яка відсвіжить зовсім життя у всіх відділах організації. Щастя Боже!

М. С.

Др. А. Т. Кібзей.

ЖІНОЧІ НЕДУГИ

(Продовження)

(в) НЕПРАВИЛЬНІ МІСЯЧНІ ПЕРІОДИ
(Irregular Menstruation)

МІСЯЧНИЙ період у жінки може або задовго проволікатись або може бути зачастий або заобильний. Буває, що всі ті недомогання й разом існують у жінки та спричинюють поважну слабкість і, як то кажуть, вкорочують здоров'я, а часом і вік жінки.

Причиною неправильних місячних періодів є звичайно запалення або зболяковатіння матичної шийки або часте виділювання яєчок з яєчників. Часом буває, що в наслідок загального ослаблення організму, як приміром у випадку сухіт або недостаточного відживлювання, яєчкові клітини недоростають. Тоді вони передчасно ндіють і виходять надвір не в свою пору, але передчасно, приміром, що другий або третій тиждень. Тому й місячний період появляється частіше, але сама природа викидає незрілі яєчка надвір зараз, як тільки до цього лучитьсь нагода.

Заобильний місячний період або кровоток є проявом всіляких недуг. Він може обмежитися на один або на два дні, але може бути також таким сильним, що жінка вмірає від упливу крові. У всякому випадку такий є дуже шкідливий, бо спричинює втрату великої скількості крові й викликає недугу анемії та шкодить здоров'ю на довгий час, особливо тоді, коли існує протягом цілих місяців.

Причинами кровотоків з матиці можуть бути всілякі боляки, запалення матиці або її оболонки, перекривлення матиці з якоїнебудь причини, недуга рака в початках, занепад або упадок матиці в долину мисниці, т. зв. поліп, збільшення матиці по породі або по т. з. «скиненні дитини» (пороненні) і т. п. Та це все є місцеві причини кровотоків.

Але бувають й органічні причини, себто такі, що походять від слабості цілого організму жінки. Ось приміром: сухоти роблять кров в людині дуже рідкою, так, що ця кров не може легко засклепитися й тому кровотоків з матиці дівчат, що знаходяться в початках сухіт, є обильні. Такі кровотоків є звичайно отрою гарячкою, червоною висипкою на тілі, жовтачкою, недугами серця і повним обезсиленням організму. Особливо подібний стан перебувають молоді дівчата, що заскоро ростуть і дозрівають, а притім забагато вчатьс я студують, а

замало перебувають на вільному повітрі та не відбувають ніяких тілесних вправ. Через те цілий їхній нервовий систем стає напруженим, перепрацьованим, а тіло — скліне до недуг, до ослаблення та до недбайливості про місячний період.

Кровотоків з матиці можуть походити не лиш з якоїсь неправильності місячних періодів, але рівнож з інших причин, які не мають нічого спільного з правильними уплавами. Такі кровотоків бувають звичайно наслідком запалення, зболяковатіння або ослаблення матичної шийки. Матиця може кровавитись цілими днями або й місяцями прямо від знеможення організму.

Лікування: Як є різні причини неправильності в місячних періодах, так є й різні способи їхнього лікування. Тому й в цьому случаю лікар повинен докладно провірити причину недуги й аж потім приписати методу лікування.

Всі кровотоків з родних частей тіла жінки мають те спільне, що, як вже сказано, спричинюють великий уплив крові. Ото-ж першим завданням їх лікування є приминити такі лікарства, що застановлюють самий кровотік. Та коли причиною кровотоків є поліп, або зболяковатіння від запалення, то якінебудь зовнішні лікарства чи полокання не застановлять кровотоків. Коли кровотік є наслідком загального ослаблення організму з причини якогось недомогання жолудка чи кишок, або з причини поронювання яєчок з яєчників, то найкращим лікуванням є в першу чергу скріплення організму добрим і здоровим відживлюванням і препаратами з заліза, хініни та вина до заживання, а крім цього багато руху на здоровому повітрі, гімнастика та теплі й холодні купелі.

Коли ж недуга кровотоків є наслідком місцевої слабості яєчників або матичної шийки, так треба її місцено лікувати так, як я це вже попередно згадував.

Кровотоків з поліпа й боляків муситьсь лікувати відповідними способами, часто навіть при допомозі операції та це належить виключно до лікаря.

Ослаблену матицю, що кровавиться тільки з ослаблення, без ніякої іншої спеціяльної недуги, лікується такими способами, які можуть зробити її меншою, твердшою, більш солідною. В тій цілі вживається холодних купелів, переполікувань та квасковатих напоїв. Одною з най-

ліпших медичин на це є заживання спеціального вина з жита (то є "Ergot"), що його припише лікар. Рівнож помічними бувають гарячі купелі що три години, о температурі 115 до 120 Фар.

Взагалі багато є способів лікування матичних кровотоків, але, як сказано, найважлише задання є пізнати їхню причину, а це може з успіхом дослідити тільки лікар, котрий припише методу лікування відповідно до проявів недуги й її причин.

(г) КРОВОТІК МІЖ МІСЯЧНИМИ ПЕРІОДАМИ

(Menorrhagia)

Ця недуга появляється звичайно у жінок по 30-ому році життя або в кожному разі у жінок замужніх. Такий кровотік є більш обильний як звичайний місячний уплив крові і майже завжди походить із самої матиці. Він може появитись навіть тоді, коли жінка перебула т. з. «зміну віку», (menopause) себто, коли правильні місячні періоди у неї вже з природи уступили. Причиною того роду кровотоків можуть бути всілякі запалення та недомагання полових органів, про що я вже писав. Але звичайною причиною може бути злосливий боляк (рак), або якась витертя слизистої оболонки, що окружає матицю, як також поронення дитини або залишення в матиці органічних останків від породу і т. п.

Річ ясна, що такої недуги не можна собі легковажити, але чимкорше віддатись лікарській олії, щоб зараз дослідив причину недуги і приступив до лікування. А лікування таке вимагає звичайно спеціальних відомостей, щоби при помочі відповідних медичних інструментів знищити джерело кровотоків. В багатьох таких випадках операція є конечно потрібна, приміром, щоби усунути та загоїти боляка в матиці або видобути гниючі останки органічних частей з пороненої дитини і т. п. Все те вимагає, щоби така жінка була в часі слабості постійно в ліжку і під доглядом лікаря та пістунки.

(г) БОЛІ ПРИ МІСЯЧНИХ ПЕРІОДАХ

(Dysmenorrhoea)

Проявом цієї недуги є більший або менший біль якраз в часі періоду, а особливо в першому та другому дні періоду. Цей біль починається часом на два або три дні перед його початком. Такий біль обхоплює цілу долішню часть черева й часом сходить аж до стегнів та до крижів. Він часто такий сильний як при породі й тому недужа жінка кладеться до ліжка, стогне та плаче, а час-до-часу може поласти в конвульсії. І такі муки перебуває жінка кожного місяця при місяч-

ному періоді.

Очевидно, що причини цієї недуги є також різнородні, але звичайно, не походить вони, як то кажуть, ані від ревматизму, ані від невралгії, тільки дуже часто через пересушення або переставлення матиці. Коли матиця пересунеться за багато взад або вперед, то вона дізнає натиску від інших органів тіла, тамбільше, коли вона в часі періоду є перекровавлена й тяжка. Тоді й шийка матиці знаходиться в неправильній позиції; вона є стиснена, а кров може передертися крізь неї з трудом. Звідси походять страшні болі при місячному періоді.

Нема сумніву, що найчастіше такі болі походять від запалення матичної шийки та яєчників, бо тоді сила крові переходить через ті органи й непокоїть нерви. Отож часто причиною болів при місячному періоді є також перекровавлення слизистої оболонки матиці, так само як перекровавлення оболонки горла при катарі або запаленню, є причиною болів горла. Так одна як і друга недуга нищить оболонку й викладає її надвір в тонких кавалочках, пластинках або ниточки видобуваючись з матиці, спричинюють болі подібні як при породі.

ЛІКУВАННЯ. Коли причиною болів при місячних періодах є переставлення або запалення матиці, то лікування полягає на тому, щоби матицю привернути на її попереднє, натуральне місце. Коли ж болі походять від звуження матичної шийки, то одиноким лікарством є її розширення. До переведення одного й другого способу лікування потрібно фахової вмілості. У всякому випадку, при лікуванні ходить не о те, щоби тільки тимчасово відвернути болі, але щоби взагалі усунути їхню причину раз на все. До цього служить вміле щомісячне лікування при допомозі так зовнішніх, механічних способів, як рівнож при допомозі заживання медични, що їх лікар припише. А що того рода медични є дуже велика скількість і годі їх всіх на всі випадки уживати, то очевидно найкраще є перед вибором відповідного способу лікування засягнути поради у доброго лікаря-спеціаліста, щоби провіврив першусього причину недуги, а відтак аж взявся до лікування її.

(д) ПРИПИНЕННЯ МІСЯЧНИХ ПЕРІОДІВ (ЗМІНА ЖИТТЯ)

(Menopause)

Це властиво не є ніяка недуга, тільки природний прояв у кожної старої жінки. Так як приходить свій час, коли місячні періоди у дівчини починаються, так приходить хвиля в пізньому віку, коли вони зачнуть припинюватись, уступа-

ти. Це приходить звичайно між 40-им а 50-им роком життя; але бувають і виймки, що періоди починають пригасати вже по 30-ому році або в старшому віку, аж около 50-го року життя. Чим часніше вони в житті появились, тим часніше в пізнішому віці починають вони зникати. Це е т. зв. «зіміна» або «переміна» в житті жінки, переміна, яка має величезний вплив на її дальш характер, спосіб думання, а навіть часто на її здоровля.

ПРОЯВИ. Припинення місячних періодів заповідається всілякими проявами. Звичайно, вони не відразу застановляються й коли приходить той час, то періоди стають неправильні, раз забільш то знову ослабі. Вони можуть на деякий час тільки припинитись а на їхнє місце появляються т. з. «білі уплави», почім знову вони часово відживають, але відтак перестають на кілька місяців, аж вкінці вибухнуть з великою силою, спричинюючи обильний кровотік.

В тому періоді життя жінки терплять на всілякі нервові недомагання: болі й завороти голови, биття серця, запір в кишках, зміничність апетиту до їди, безсонність, ослаблення, неспокій, бязливість, гістеричні атаки, дразливість характеру, шум в ухах, блискання в очах і т. п. Це е якраз той час, коли жінка повинна дуже дбати про своє здоровля, а особливо добре відживлюватися та хоронитися від нервовостей, бо якраз тоді вона е нахлідна до поганих органічних недуг, котрі можуть огірчити ціле її життя.

Причини всего цього е, що яєчники перестають функціонувати.

ЛІКУВАННЯ. Лікування недомагань, подучене з припиненням місячних періодів, відбувається відповідно до проявів. Болі й завороти голови, мигання зірок перед очима, почуття душливости, — це знак, що в тому часі забагато крови набігає до мозку. Щоби це урегулювати, треба жолудок і кишки держати в добром порядку. Час-до-часу випити шклянку доброго вина. Гістеричні прояви недуги та всякі інші недомагання в тому переходовому віку жінки треба відповідно лікувати, засягнувши поради лікаря, про що я вже зрештою при інших нагодах писав.

5. ПОЛІПИ МАТИЦІ

(Polypus of the Womb)

Це е серйозна недуга, котра проявляється тим, що в середині матиці витворюється новонаріст, т. з. «поліп», що звичайно е прикріплений до стіни матиці або шийки. Такий новонаріст може бути малий або великий. Та й краса його може бути всіляка: білява, червона, бру-

натна, а навіть темна; а густота рівнож неоднакова. Часом може він бути м'який, такий як губка, а часом твердий.

Природно, що новонаріст «поліп», викликає всілякі недомагання й терпіння у жінки, а особливо сильні кровотоки з матиці та інші погані уплави, що дуже ослаблюють цілий організм. А що найгірше, то те, що «поліп» з часом може перетворитися в недугу рака. Поліп е звичайно причиною передчасного породу. Тай не раз і не легко відразу його відкрити. Часто буває, що запалення або обернення матиці, або й стан вагітності викликають прояви цілком подібні до поліпа. І тому треба совісного лікаря, щоби поставити добру діагнозу недуги в цілі відповідного лікування.

ЛІКУВАННЯ поліпа в матиці не е легкою справою. А лікується його так медичним як і операційним способом, але цей другий спосіб е певницій. Коли поліп находиться в похві ведучій до матиці, то можна його доволі простим операційним способом позбутися через вирізання. Але одно й друге належить до лікаря-хірурга.

6. МІХУРИ В МАТИЦІ

(Uterine Hydatids)

Часом ростуть в матиці спеціальні міхури, наповнені білою або жовтавою течюю; часом вони зростаються одне коло другого та виглядають як китиця винограду; одні з них подовгасті або знову в виді яйця. Деякі з них причіплені до матиці неначе кліщами й, коли їх вигнати з неї й пустити до теплої води, то вони рушаються як черви.

Ті міхури, це новонарости, що їх причина малозвісна; правдоподібно викликають їх всякі неприродні передразнювання полових органів.

ПРОЯВИ цієї недуги подібні до проявів вагітності або до запалення матиці. Коли такі новонарости зачнуть розвиватись, то й черевоможе побільшуватись і груди пучніють, а місячні періоди уступають. Тоді жінки, які мають таку недугу, часто думають, що вони вже у вагітному стані, тимбільше, що такі водяні міхури бувають звичайно у замужних жінок, рідко коли у незамужних.

ЛІКУВАННЯ. Цю недугу тяжко розпізнати так довго, доки такі новонарости не виженеться з матиці. А вигнати їх досить легко такими средствами, що спричинюють корчі матиці або через операцію. Іншого лікарства на це нема.

(Продовження в сідууючому числі)

СТАРИЙ ЛАЗАР досвітком сапав грядки. Досвітні пасма витягали сонце на землю, а Лазар потрясав сивим волоссям і спершися на сапу, усміхався, бо дуже любив цей ярый переддень. В сутінках світанку він все малював будучність своїх дітей, внуків і правнуків.

Тихо, птахи співають, а роса їсть ноги. Але що росу кожда стеблинка так радо двигає на собі мов божий трупок.

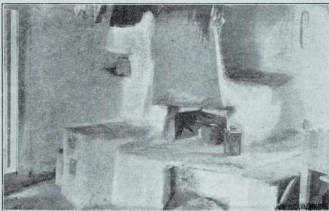
— Ей, ти росо, їла ти мене від дитини; я коло овець плакав від тебе. А як був молодий, то мусів підкочувати білі штани, йдучи від дівки, щоби мама не сварила, а як став газдою і заходив в забійжя косити, то ти жерла мене і кусала і боронила перед косою кожде стебло, аби їх ще завтра напоїти своїм різьким напитком, але в осені ти найгірша, бо забирають від тебе все, кому ти щодня лице мила. Ти так як мама, що не дає своїх дітей.

— Отом ся росо, находиш по тобі, отось мене ся наїла, але твоя їдбула така як мід, що щипає і смакує. Я тебе сімдесят років не промину ані одного дня, я все чекав ясного сонця і воно велике та ласкаве висушувало мене, а тебе, росо, забирало до неба, щоби вечером зливати як умливає вся травинка. Ти, Боже, поливає всю землю рососою так, як ми росадник. Ех, ти божа водиче, ти давала дужість і здоров'я щеницям та житам, але і я був від тебе дужий та різкий. Баную дуже, що ти мене не будеш заросковати, як ти, святе сонце, родишся.

Глянув на свою білу хату.

— О, я з тебе, мій палацу, тихонько дуже виходжу, аби не будити купу внуків. Вони так файно сплять, порозкиданються, що гріх рипнути дверима; їх сон святий, бо їх Бог взяв на свої коліна, на колінах божих вони ростуть. А стара зараз за мною встає, накриває діти і ходить тихо, як кітка, та лагодить їм сніданок. Мій ласкавий Боже, чим я годен відплатити твою ласку. Ти мене своїм сонцем, дощем і бурєю тримав у силі довгі роки, аби мої діти і їх діти жили і росли.

— Але внуки інші, як давно були, в них книжки, в них співанки інші. А дурна стара радується ними та буде Україну; здуріла стара від внуків. Видурюють від неї гроші на представлення та на книжки та тягають стару коробку по читальнях, а вона вертає з ними додому та радується як дівка. «Мой, старий, каже, але аби ти видів, який козак наш Тома, у сивій кучмі, у синніх гачах, а люде плещуть йому в долоні, а він

Піч в селянській хаті

так говорить, як у книжці, а сорочка горить на нім. Ей, як би ти ся хоть раз подивив на них! Я, кажу, старий, щоби ся дивити на таке і не винен тому, що ти з моїми внуками на ново дівочиш. Але ти мені скажи, відки ти гроші маєш на кучми та на синє сукно, та на вогневі сорочки, бо ти така сліпа, як кертиця, ти їм не вишила, від-

коли ти здуріла з тою Україною, то мені в моншці все гроші хибують.

— Але внуки не пють, не гуляють і до корчми не йдуть, а гудуть як бжозла: Україна, Україна. Малий Кирило підходить мене, як дитину: «Діду, діду, а прочитаю таке файне».

— Та читає, та добре там написано, але я письма не знаю, а лиш через охоту малого сідаю з ним та потакую.

— Вони в мене чемні, най їх Бог благословить з їх надіями. Вони хотять нового, на те вони і молоді.

З цих дум вирвало його сонце, що зійшло, як золото і стара, що кликала на сніданок.

— Ти вічне сонце, ти знов благословиш мене на сніданок. Там слабій; роса твоя донька не має вже на мені що пити, самі кістки. Але в мене внуків багато. Роса має кого обливати своїми перлами. А ти, мамо наша, ясне сонечко все благослови їх до сніданку.

Старий Лазар россяним листком обер свої мокрі очі і пішов до хати між внуків.

Уляна Кленова

СТРАХІТТЯ БУДУЧОЇ ВІЙНИ

У ВСІХ державах пригтовляються запорадливо до війни, бо ніхто непевний коли й де саме вибухне вона. Японія отверто заявляє, що вона готова до війни з Савітською Росією й сьогодні, коли послідня бажає собі цього, Савітська Росія відповідає з певною гордістю, що вона рівнож пригтована й прийме Японію належно. Німеччина, хоча потайно, збротіє, а противників у неї немало. Франція намагається откружити Німеччину кільцем своїх союзників: з полудня «Малою Антантою», до якої входять Чехославчина, Югославія й Польща; з півночі наміченим «Балт і й с ь к и м Союзом», до котрого мали би належати Литва, Латвія й Фінляндія; а головною своєю найпевнішим союзником, Бельгією. Навіть в такій мирній країні як Швайцарія, якої неутральність та независимість загварантована всіми державами Європи, повстав воєнний переполох й вона починає живи пригтовування на всяку евентуальність.

Але, хоча від кількох років поширюються вістки про нову світову завірюху, а навіть вибухають місцеві заворушення, як в Хінах чи Південній Америці, всетаки всі повздержуються якось від великої війни. Мабуть добре розуміють світові дипломати, що будуча світова війна принесе таке спустошення людської культури, таке кроваве живно людського життя, що вони самі лякаються її наслідків.

Найбільше непокоїть світових дипломатів це, що вони не всіляк провідати військових тайн своїх мнимих противників. І помімо цього, що протікають час-від-часу вістки про якісь чудні дудчі, про якісь дивні літаки, про нові страшні винаходи; помімо цього, що десятки тисяч шпіонів день і ніч намагається викрити військові тайни swojego противника, ніхто непевний, яке страшне знаряддя смерти криє в собі дана лабораторія військового міністерства.

Однак військові знавці прийшли до одного певного заключення, що будуча війна — це буде хемічна війна, а головну ролу відіграє не війсьсько на фронті, а літаки, носії цих хемікалів. І тому ми вже сьогодні бачимо зримки по різних

часописах, які показують, як кожна держава пригтовляє свое цивільне населення до цього великого й страшного моменту. В Росії, Франції, Німеччині, Бельгії й по різних інших державах відбуваються вправи з газовими масками: офісових робітників, фабричних робітників, шкільної дітвори та взагалі цивільного населення.

Кожна держава звертає особлившу увагу на цивільне населення тому, бо воно саме має стати предметом головного атакую в будучій війні. Військові знавці твердят, що найбезпечніше місце підчас будучої війни буде таки в окопах на фронті, а не у віддаленому заплілі. Скоро вибухне війна, так се й ч а с

ЖЕРТВІ ПОСЛІДНОЇ ВІЙНИ

Держава	Вбитих	Ранених
Німеччина	1,773.000	4,216.058
Росія	1,700.000	4,950.000
Австро-Угорщина	1,200.000	3,620.000
Велика Британія	908.371	2,090.212
Італія	650.000	947.000
Туреччина	325.000	400.000
Японія	300	907
Румунія	120.000	335.706
Болгарія	87.500	152.390
Злучені Держави	77.771	221.059
Сербія	45.000	133.148
Бельгія	13.716	44.686
Португалія	7.222	13.751
Греція	5.000	21.000
Чорногора	3.000	10.000

завданням обох воюючих сторін буде знищити всі промислові осередки swojego противника, знищити державні будинки, видусити мирне населення, щоби внести повне заміщення, переполох та руйну в країні swojego противника, а тоді й сам фронт, без запліля заломиться. Котра сторона зуміє виконати таке завдання швидше, та й виграє війну.

Задачу це мають сповнити літаки й тому над їхнім видосконаленням працюють найкращі інженери кожної держави. Уже тепер є літаки, які летять із скорістю понад 400 миль на годину. Ці служили би великанам-літкам тільки за сторожу, а ці великани мали би створити правдиве пекло для людства. Один такий літак може взети, як се спроби показали, бомбу 5 тонн важку або 10,000 фунтів. Така бомба, виповнена вибуховим матеріалом, принесе страшне спустошення, а кілька таких бомб, виповнених отруйними газами, може знищити все життя в найбільшому місті протногом одної години.

Можна тільки приблизно представити собі у свой уяві, що сталося б в такому великому місті, коли би нагло зявилася сотка чи дві таких літаків і засипали місто такими великими бомбами.

Бомби, непредвиджених досі розмірів, будуть виповнені різними матеріалами: вибуховими, задальними, трійливими. Запальні бомби при вибухові потраплять створити 5000 ступнів горячі, в якій стопиться навіть найтвердше залі-

М. Костишин.

НАД КОЛИСКОЮ

СОНЦЕ до низу чолом клонилось,
Немов в задумі кругом дивилось;
Тихий вечірний світ вже пропало,
Тай у віконце, ще заглядало.
В мале віконце, в стару хатину;
Там присипляла мати дитину.
Тужно співала, слізюньки лились,
Немов перлини рясні котились.
Серденько билось в матерній груди.
Шептала: Сину!... Що з нами буде?
Нема в нас батька, нема — покинув.
Пішов в повстанці, пішов, загинув.
Нікому ради, поради дати.
Підем у найми, долі шукати.
За шматок хліба буду робити
Щоб тільки тебе, сину, кормити...
Як не здужаю, підем блукати,
Могила батька будем шукати;
Може спіткаєм в чистому полі,
Те місце де ляг він у бої.
Чей плач наш таки його розбудить?!
І батько встане, нас приголубить!

Мати зітхнула, лихо сміялось,
Дитя заснуло, сонце сховалось.
Сумно довкруги, сумерк спадає,
Тіль жалоби хату обіймає.
Тай чути мольби, Боже ох Боже...
Дитя як янгол, лиш снить про сльози.

О. Буката

ОСПАЛІ ДІТИ

ВСТАВАЙТЕ зі сну, діти! Кличе рідна мати,
Вже пора до праці братись вам усім!
Погляньте на ниви! Люде вже працюють,
Чом же вам бездільно, сходить час у сні?

Пробудились діти, вчувши мами голос.
Піднялись на хвилю, та й запитали:
«Чого, мамо, будиш? Ми спати ще хочем»,
І очохі до сну, знову полягали.

А мати, як мати, просить тай благає,
Встаньте любі діти! Встаньте, бо вже час!
Сусідюньки ваші, давно повставали
Чом так тяжко зі сну, побудити вас?

Діти мої любі! Мати продовжає:
Хто в часі робучім, спить щей твердим сном
Йому нема щастя, йому нема добра,
Його час прикриє, тяжким, важким злом.

зо. Вибухові бомби будуть такої сили, що хмародери розлетяться від них неначе пляшка кинена об бетон. Трійливі гази, уміщені в бомбах будуть такі, що люде будуть сміятись від одних, плакати від других, шалити від третіх; знову інші будуть парадіжувати людину в одному моменті а більшість спричинювати наглу смерть. Від многих навіть газова маска не охоронить людину перед сумним кінцем, бо встане, щоби цей газ доторкнувся котроїнебудь частини тіла й вона сейчас згине.

Крім цих смертоносних бомб і літаків, придумано тисячі інших відомих і невідомих способів нищення людства, а попередні відосконалено до найвищого ступня. І коли з одної сторони частина геніїв нашого століття виснажує свої уми, щоби зберегти людство від всяких недуг та продовжити йому якнайдовше життя, так з другої сторони, друга частина геніїв продумує над способами, як би це життя найкраще й найшвидше знищити.

УВАГА!

МУЗЕЙ ВИНЗВОЛЬНОЇ БОРОТБИ УКРАЇНИ
Збірає пожертви на

УКРАЇНСЬКИЙ ДІМ У ПРАЗІ

Давайте й ви свою цеглину!
Пошліть скоріше вашу пожертву!
Зробіть збірку у вашім товаристві! Не відкладайте!
Жертвуйте всі на Український Дім у Празі хто скільки може!

Гроші слати на адресу директора Музею.
Prof. D. Antonovyc, Praha-Nusle, 245, Czechoslovakia

НЕ ЗАБУВАЙТЕ!

НА КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА В СТАНИСЛАВІ

Від якогось часу українські часописи в Америці подають вже короткі вістки, що КОНГРЕС УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЦТВА відбудеться в Станиславові, Галичина в дніх 23—27 ЧЕРВНЯ б. р. Конгрес цей скликає Союз Українок у Львові знагоди п'ятидесятилітніх роковин оснування у Станиславові ПЕРШОГО УКРАЇНСЬКОГО ЖІНОЧОГО ТОВАРИСТВА бл. п. НАТАЛІЄЮ КОБРИНСЬКОЮ. На цей конгрес зідуться делегатки українських жіночих організацій з усіх українських земель, з цілої еміграції в Європі, а також з Америки, Канади, Бразилії, Далекого Сходу і пр. З конгресом будуть й одлучені величаві народні маніфестації, здвиг українських атлетичних товариств, мистецькі вистави і прогулянка на Гуцульщину й долиною Дністра.

Союз Українок Америки одержав уже запрошення для українського американського жіноцтва на цей конгрес. Союз Українок у Львові сподіється, що з Америки прибуде на цей конгрес численна делегація нашого жіноцтва і приготує для нас величавий привіт. Це будуть хвилі, які на все остануться в пам'яті учасниць, піднесуть духа всего українського жіноцтва по обох боках Океану, та витворять тісну зв'язь поміж нами, а нашими сестрами у Старім Краю.

Центральна Управа Союзу Українок Америки поробила вже деякі заходи, щоби підготувати і улегчити своїм членкиням та делегаткам місцевих відділів США подорож до Старого Краю та дати їм нагоду взяти участь в цім конгресі. При цій нагоді учасниці цієї подорожі на конгрес будуть могли відвідати свої рідні села та пробути се-

ред своїх рідних довший час (навіть кілька місяців). Тут роджені і тут виховані Українки-Американки будуть могли зазізнатися зі старокраєвим життям, нашими інституціями, музеями і т. д. Попри ці загальні цілі, Головна Управа Союзу Українок Америки взяла на увагу також те, щоби учасниці подорожі на цей конгрес у Станиславові, по дорозі і без додаткового кошту, могли оглянути великі культурні центри Європи, як Париж, Відень і Прагу, та познакомитися там із колоніями українських емігрантів, а головню з тамошніми організаціями українського жіноцтва.

В тій цілі Головна Управа США засягнула інформацій у найповажніших корабельних та туристичних організаціях і може донести нашому жіноцтву що слідує:

Коли збереться значніща група українських жінок, (п'ятдесяті полекші в коштах так, що дорога з Нью Йорку до самого Станислава і зі Станислава назад до Нью Йорку а саме: корабельна карта туристичної кляси там і назад, залізничні через Європу (Париж, Відень, Прагу) до Станислава і назад до корабля, та все утримання підчас подорожі до Галичини, а саме добрі готелі, харч три рази денно у гарних ресторанах або в ідальних вагонах залізничні, оглядини міст Парижа, Відня, Праги, автобусами, під проводом досвідних провідників, перевіз учасників та їх клунків до готелів і назад до залізниць, а навіть так звані «тіпси» — все це разом буде коштіввати около чотиреста доларів від особи. Додаткових кількадесят доларів стане на всі інші, чисто особисті видатки в

дорозі та на видатки получені з побуту у Старім Краю.

Після наміченого проекту, учасники цієї виправи на конгрес мали би виїхати з Нью Йорку в ПЕРШІХ ДНІХ ЧЕРВНЯ, а прибули би до Львова около 20 червня. Океан перебули би протягом шести днів, їхали би на Францію, та були би у Парижі два дні оглядаючи Париж і Версай та відвідуючи українські інституції й товариства тамже.

По дорозі з Парижа до Відня задержуються оден день в Монахові, столиці німецького краю Баварії, оглядаючи тамошні скарби мистецтва. У Відні пробули би учасниці прогульки два дні, оглядаючи палати, храми, музеї і стрічаючися з тамошніми Українками. З черги пробули би два дні у Празі, столиці Чехії та в Подєбрадах. В тих містах знаходяться високі українські школи на еміграції, як Український Університет, Господарська Академія Педагогічного Інститут і т. д. Там живе також несторка українського руху, славнозвісна українська диячка, професор Софія Русова. З Праги поїдемо через Премішль до Львова. Тут задержимося три дні оглядати славне місто князя Льва, його храми, музеї, інституції, пам'ятки і т. д., а дия 23 червня прибудемо до Станислава. В краю кожна учасниця може пробути довільний час, та може вертати, коли схоче, сама або в гурті, бо дорога зі Станислава до Нью Йорку вже згорі заплачена.

Котрі учасниці їзди на Конгрес не бажали би користати з опанотої тури, можуть їхати разом тисамим кораблем, а потім прямо до Галичини, не здержуючись по дорозі, та платячи собі всі видатки на

харч, готелі, тексі і т. п. по дорозі з порту до Львова. Така їзда коштувала би яких \$60.00 танше, але це не дає їм той вигоди ні вдоволення і науки, що повше описана тура.

Повідомляючи Вас про ці заходи, Головна Управа США визнає українське жіноцтво Америки до участі в цій прогульці на конгрес українського жіноцтва у Станиславові. А зокрема зважається до цього членкинь нашого Союзу Українок Америки. Кождий відділ США повинен вислати на цей конгрес бодай одну делегатку. Було би гарно, коли би кождий відділ вибрав одну молоду тут роджену, а надійну американську Українку і також поміг їй взяти участь у цій прогульці. Вони стануть потім найкращими піонерками нашого Союзу Українок серед молодого жіноцтва.

Побіч жінок, котрі є членкинями нашого Союзу Українок, можуть прилучитись до нашої прогульки також другі Українки і Українці, на цих умовах. Вони звольте згодоситись через місцевий відділ США, або прямо до Головної Управи США, 30 Іст 7-ма вулиця в Нью Йорку.

Коли наша прогулька має здійснитись і вийти поважно, то мусимо взятись сейчас до праці. Не треба Вам сестри вияснювати, яке значіння матиме наша участь у ВСЕСВІТНІМ УКРАЇНСЬКІМ ЖІНОЧИМ КОНГРЕСІ і наше познакомлення з українськими жіночими організаціями в Парижі, Відні, Празі і Старім Краю. Ми віримо, що як рік-річно так і тепер чимало Українців вибирається відвідати своїх рідних у Старім Краю. Чомуж не використати так гарної нагоди, поїхати враз з нами?

Головна Управа Союзу
Українок Америки.

СОЮЗ УКРАЇНОК У ЛЬВОВІ

Ч. 1570/33

Львів, дні 23 грудня, 1933.

ДО ХВАЛЬНОЇ УПРАВИ Союзу Українок Америки на руки

Вн. П. Голови Олени Лотоцької
в Джерзі Ситі

Хвальна Управо!

Як Вам уже відомо, українське зорганізоване жіноцтво святкує літом 1934 р великий Ювілей 50-ліття оснування першого жіночого товариства. З нагоди цього Свята, підготовляє Головний Відділ Союзу Українок Український Жіночий Конгрес, що відбудеться в днях 23—27 червня, 1934 р. в Станиславові. (Там саме оснувала в 1884 р. піонерка укр. жіночого руху Наталія Кобринська першу жіночу організацію).

На цей Конгрес, що має бути Святком і зїздом всего зорганізованого українського жіноцтва, — запрошуємо сердечно Союз Українок Америки. Прохавши Вас також дуже передати Вашим відділам на терені Злучених Держав Америки наше щире запрошення на Конгрес. Будемо дуже раді привитати в Станиславові якнайбільше число наших Сестер зза Океану!

Рік-річно приїжджає доволі багато наших емігранток з Америки у Рідний Край та тому, що приїжджають одинцем, не мають нагоди ні пізнати як слід свою Батьківщину ні пригланутися громадській роботі українського жіноцтва, ні познайтись з визначними жінками-громадянками. Тому вигаємо сердечно ініціативу Союзу Українок Америки зорганізувати з нагоди Конгресу громаду прогульки українського, американського жіноцтва у Рідний Край.

Діловий Конгресовий Комітет, що його поклав до життя Головний Відділ Союзу Українок доложити всіх зусиль, щоби Український Жіночий Конгрес був для всіх цікавий. В програмці Конгресу передбачені реферати з усіх ділянок праці української жінки-громадянки, популярний день для селянок, концерт, театральна виставка, вечір під кличем «всі в народній ноші» і т. і.

В часі Конгресу відбудуться виставки: народнього мистецтва, етнографічна, українських маярок і книжки українських авторок.

Після Конгресу будуть зорганізовані прогульки на Гуцульщину і долиноу Дністра.

Наші заслужені дячки і сепіорки як Софія Русова, Ольга Кобиланська, Уляна Кравченко, Константина Малицька і другі зголосоли свою участь і співпрацю. Про хід праці Ділового Конгресового Комітету будемо Вас постійно повідомляти, а покищо пересилаємо Вам два перші обїжники до Філії С. У., щоби Ви були в курсі нашої праці.

З нагоди Нового Року пересилаємо Союзові Українок Америки та всім його Відділам—сердечні побажання всего найкращого!

З Товаришским привітом

За Головний Відділ Союзу
Українок у Львові:

Мілена Рудницька, голова

Ірина Лулева, секретарка.

За Діловий Конгресовий
Комітет:

Евгенія Макарушка, голова.

Олена Шепарович,
секретарка.

(Печать)

ПРАЦЯ У ВІДДІЛАХ С. У. А.

РІЧНІ ЗБОРИ

Вунсакет, Р. Ай.

Річні збори 29 відділу СУА о-творив Всеч. Отець В. Касків молитвою. Пані Р. Борис, предсідателька відділу, прочитала програму зборів і після цієї програми перепроваджено зборів.

Секретарка, пані Р. Вецаль прочитала протокол з минулих зборів і здала місячне справоздання. Наступило прийняття нових членкинь. Принято слідуючих: п. П. Комоніцьку, п. Н. Кузів і п. Ф. Строчку. Відтак приступлено до збирання вкладок.

Слідували річні справоздання уряду. Предсідателька, секретарка, касієрка здали свої справоздання з діяльності відділу в останньому році й подякували за довіря, співпрацю членкинь та допомогу в підприємствах. Отець В. Касків висі, щоби секретарка п. Р. Вецаль подала річний звіт в цифрах, щоби знати скільки було приходу, а скільки розходу, бо з цього видко буде, як відділ працював.

По цьому приступлено до вибору нового уряду, яким провдовів о. В. Касків. Поставлено внесок, щоби уряд остався тойсамий але старий уряд не погодився на це. Вибрано новий уряд такий: п. Юлія Ходоровська, предсідателька; п. Марія Липська, заступниця; п. Текля Паньків, касієрка; п. М. Колісник, заступниця; п. Р. Вецаль, на домагання всіх членкинь остала нададі секретаркою; п. Анна Підгорецька, заступниця; пп. Ірина Стойко, Антонія Стрик, Анастасія Кацюба, контролёрки; пп. А. Кіналь, М. Вецаль, К. Стойко, пресова комісія.

По виборі уряду, почесний голова відділу, о. В. Касків, висі свою резигнацію, мотивуючи це тим, що деякі членкині недоволені. Пред. п. Р. Борис спитала присутніх, хто недоволений тим, що о. В. Касків є почесним головою відділу. Членкині одногласно заявили за тим, щоби о. В. Касків зівстав почесним головою. Отець В. Касків подякував за довіря до нього й приобіцяв всіма силами допомагати в праці відділу. Пожелав новому урядові ще лучших успіхів в праці, а старому урядові здоров'я та многих літ за його ширю працю у відділі.

Обговорювано рівнож багато справ, а між ними справу жіночої преси. Вкінці рішено відсвяткувати пам'ять Ольги Басараб і закінчено збори українським гимном.

З каси відділу вислано слідуючі суми: річна вкладка до централі СУА за 1933 рік — \$5.00, за чартер — \$10.00, на Світову Виставу — \$20.00, на 5 передплат «Ж. Д.» — \$10.00, на передплату «Н. Х.» — \$3.00, на передплату «Р. М.» — \$1.00, на пресовий фонд «Ж. Д.» — \$3.00, на місцеву церкву \$55.00, на політичних везнів — \$5.00, на У. В. О. — \$5.00, на писанку Олазі Кобиянській — \$10.00, на пресовий фонд «Ж. С.» — \$10.00, на опал для церковної школи — \$50.00, на голодуючих — \$10.00, на народний фонд — \$10.00, на сироти — \$5.00, вкладка до Централі СУА за 1934 рік — \$5.00, на українську банду — \$30.00, на 5 передплат «Ж. Д.» на рік 1934 — \$12.50, на пресовий фонд «Ж. Д.» — \$2.50, на передплату «Н. Х.» — \$2.50.

Разом вислано на різні цілі \$264.00, а остав в касі ще \$65.50.

Р. Вецаль, секр.

РІЗДВЯНИЙ ДАР Ансонія, Конн.

Дня 23 грудня, 1933 р. в день Анни, вісім наших членкинь, при допомозі інших своїх товаришок устроїли вечерок для всіх членів Українсько-Американської Громади в нашій місцевості.

Це були слідуючі членкині: п. Анна Зборівська, п. Анна Гвоздєвич, Анна Концевич, Анна Наджога, п. Анна Примаанчук, п. Анна Олескевич, п. Анна Вавро і Анна Мерещак. Товст-местром був громадянин Ол. Мерещак. Підчас забави, на поклик п. Анни Гвоздєвич, гості зложили \$10.75, на наш журнал «Жіночий Світ», котрі пересладо до редакції.

Йосифа Домарєська, секр.

«О»

ПРИ СВЯТАХ Дітройт, Міш.

Гостуючи на святах у панства Бойчуків я тямала що я є членкинею СУА відділу 16. Я пригадала собі також свій обовязок супроти нашого журналу «Жіночий Світ» і вівзвала присутних гостей до збирання на цей журнал. Збірка увінчалась скромним успіхом в сумі \$1.50, яку зложили слідуючі гості: пп. Бойчуки, 25 ц.; п. Шей, 25 ц.; п. Монтин, 25 ц.; п-ні Агафія Кушнір, 25 ц.; Григорій Кушнір, 25 ц.; п-ні Тимочко, 25 ц.

Це вправді скромна жертва, однак шира від душі. А тепер кляч вас, українські жінки, щоби ви при всякій нагоді збирали жертви на «Жіночий Світ», бо це наш святий обовязок помочи у видаванні нашого одинокого жіночого журналу. Видається він для нашої користі й для нашого добра.

Анна Тимочко.

РІЧНИЙ ЗВІТ Київленд, Огайо.

Річні збори 14 відділу СВА в Київленд відбулися дня 25 січня ц. р., при участі більшого числа членкинь, чого на звичайних зборах не буває. Бажаним було б, що всі збори мали такий успіх, тоді 14 відділ був би одним з найкращих в нашій організації. На жаль, в минулому році, не всі членкині приходили на збори, як це вони повинні робити, а головню на дискусійні збори приходило дуже мало.

Правда важкі часи та економічні обставини не сприяли многим. Багато наших, колись навіть активних членкинь, не були на зборах через працю й місяцями, але це не можна приминити до других які могли бути, а з якихсь неважких причин опускали збори.

Це було й причиною, що наш відділ підупав і не зробив багато в останньому році. Це повинно бути наукою для всіх членкинь, що не можна легковажити собі зборів, не можна занедбувати о р г а н і з а ц і ї нашої праці, тимбільше тоді, коли на Україні панує терор та страшне поневолення; коли до нас простягають руки о поміч; не можна ні одній членкині сидіти бездільно й дивитись спокійно на кривду наших братів і сестер у рідному краю.

Візьмімса членкині щиро до праці, щоб надолужити занедбане, піднесім культурно-освітній рівень в нашому відділі СВА та станьмо дійсними робітницями на українській ниві.

За минулий рік вступило нових членкинь до нашого відділу 36, приходять на збори заледви 8 членкинь, а платять свої вкладки заледви 32.

Наш відділ влаштував 3 балі, 2 чайні вечорі, 1 пікнік; відсвяткував День Матері та устроїв один відчит, на Лотоцька. Рівнож влаштовано спільний обід в Народному Домі.

На Світову Виставу вислали на експонати СВА \$70.00, про що було згадано в звіті поміщеному в Свободі. Пані Рудницькій вислали \$11.00, які були призначені для жіночої репрезентації Галичини на міжнародний конгресакс.

Загальний оборот нашого відділу за 1933 рік був такий: Загального приходу -- \$290.06
Загального розходу -- \$278.20

Остало на 1934 рік -- \$ 11,86
В банку маєм ----- 10.62

Разом ----- \$22.48
Заморожені в банку -- \$52.22

До нового уряду на 1934 рік ввійшли слідуючі членкині: п. Катерина Ділай, передсідателька; п. Софія Лазука, місто-передсідателька; п. Розалія Волошин, секретарка; п. Анна Коваль, заступниця секретарки; п. Катерина Мураль, касієрка; п. Софія Чубинська, заступниця касієрки.

Розалія Волошин, секр.

«О» РІЧНИЙ ЗВІТ Аносія, Конн.

Річні збори 38 відділу СВА в Аносії відбулися дня 14 грудня, в галі Українського Горожанського Клубу. Збори отворила передсідателька, п. Анна Мерещак і попросила нових членкинь виспатись до відділу. Вписались слідуючі: п. Марія Шуран, п. Марія Семова Шуран і Анастасія Стадник. Відтак слідувала дискусія над різними справами, які відносяться до організації.

Вибрано новий уряд на 1934 рік, до якого ввійшли слідуючі: п-на Олена Горбаль, передсідателька; п. Марія Шуран, ректордова секретарка; п. Бронислава Мирон, касієрка; п. Юлія Патуляк, фінансова секретарка; п. Анастасія Кулявиц і п. Анастасія Куроташ, контрольорки.

Наш відділ зорганізований в марті 1932 р. Вкладка вносить

10 центів. На перших зборах виспатилось 47 членкинь але деякі скоро опустили організацію, бо говорили, що все жадано від них чогось. Не вірили в свою силу, що ми могли би були всі й до нині триматись разом. Осталоє нас тепер 28 членкинь.

Цілий рік праця у відділі йшла дуже поволі, бо не було де сходитись. Доперва в 1933 році справа змінилася на краще, бо ми знайшли для відділу приміщення в галі Українського Горожанського Клубу. Мужі належали до цього клубу, жінки до відділу СВА, а наші діти зорганізовано в клуб танцюристів, а всі разом користувались спільною галею.

До праці у нас не багато було охочих, але жінки старались зробити дещо. Устроювано спільні вечері, танці, вечері сміху, щоби придбати фондів на різні народні цілі. За 1933 рік наш відділ СВА вислав Централі СВА на експонати \$23.50, Українському Виставовому Комітетові \$25.00, видав на цвіти для помершої членкині СВА п. Марії Докля \$5.00, вислав на боевий фонд \$10.00, жертвував на вищу українську школу в Стемфорд \$5.00, Централному Українському Комітетові на устроєння Листопадового Свята дарував \$5.00, вислав дарунок Ользі Кобиланській в сумі \$5.00, видав на удержання галі Українського Горожанського Клубу \$30.00, переслав до «Жіночий Світ» з вечірки в день Анни \$10.75, а на боевий фонд \$10.40.

Для відділу пронумеровано журнал «Жіночий Світ» і його членкині радо читають. Щомісяця розпродуємо поодинокі числа між членкинями й нечленкинями. Грудишево число продали ми 32 примірники.

Тому, що наша праця в минулому році не була дуже успішною, будемо старатись працювати краще в слідуючому році. Вкінці бажаємо собі, щоби всі

українські жінки пізнали чим для нашого жіноцтва є організація СУА та щоби всі до неї вписались членкинями.

Поси́фа Дома́рецька.

«О»
ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

«Дочки України»—42 відд. СУА

Вже рік минає від того часу як у нас заснувався відділ Союзу Українок. Перші сходини відбулися в домі п. Шефт, де було нас тільки п'ять жінок. На другі збори, які відбулися в домі п. Бойко, прибуло дев'ять жінок. Аж на третих зборах у п. Малиновської вибрано уряд в склад якого ввійшли наступуючі: п. Анна Бойко — пред., п. Пелагія Малиновська—секр., п. Параскевія Дурановська — касієрка, пп. Шефт, Стасюк, Николаїв, контрольорки. Через два місяці після виборів відбувалися наші збори по приватних домах. Коли вже прибуло більше число жінок, збори відбувалися в українській салі.

В травні минушого року справили ми перший баль і «Спільне Свячене», на котрім перший раз вітали у себе голову Союзу Українок Америки, п. Олену Лотоцьку. Наша гостя висказала свою радість з причини новозаснованого відділу, щиро привітала жінок і захоочувала їх до дальшої праці на народній ниві.

В тому часі рівнож відбулася виграва «капи», яку подарувала п. Стасюк. Чистого доходу з тої вигравки було \$10 і ці гроші ми передали на Укр. Павільон через п. Лотоцьку.

Наступний баль знову приніс нам чималий прихід і з нього ми рівнож жертвували \$20 на Виставу.

Після того уряджували ми кілька чайних вечерків і на кожному старалися справити несподіванку для наших урядничок. В той спосіб ми хотіли бодай частинно віддячитися нашим урядничкам за їх безкори-

сну працю для товариства, бо віримо, що коли оцінюється праця даної одиниці і наглядно доказується таку оцінку хотять би найскромнішим дарунком, то тоді одиниця ця працює з подвійною охотою.

Приміром: несподівано улаштували ми для п. Панамаренкової малу забаву і обдарували її скромним дарунком. Вона так утішилася тою несподіванкою, що аж сльози радості попалили з її очей. Її муж дуже щиро прийняв нас і гостив у себе в дома. Та на тому не скінчилася влчачність паньства Панамаренкових. Вони старалися і матеріально помочи нашому товариству і коли відбувалася виграва, так вони продали 25 тікетів і 10 книжочок на цю вигравку.

В місяці грудні, наш відділ був запрошений на бенкет, який улаштувала американська жіноча організація «Дочки Американської Революції». Нашою головою, п. Анна Бойко, вголосила коротеньку промову по англійськи, в якій пояснила американським жінкам ціль і значіння Союзу Українок Америки, в якому згуртовано майже все свідоме жіноцтво української еміграції. Згадала вона теж про те, що ця організація причинилася немало до того, що на Свтовій Виставі був український Павільон, а в ньому зразки українського мистецтва та культури. Дальше п. Бойко підчеркнула факт, що українські жінки в Америці можуть бути, і є льоальними американськими горожанками, мимо того, що стараються задержати у себе українські звичаї та невинно працюють в цілі освободження поневоленої України.

В той вечір говорив рівнож п. Ревюк, редактор «Свободи», Пані Магна, голова цієї американської організації, яка прийїхала з Вашингтону на цей бенкет, забрала слово при самому

кінці. Вона подякувала всім присутним за участь і закликала до спільної громадянської праці на американському континенті. Зарозом подякувала за дарунок, гарно виштий український обрус, який вручила їй п. Качмарська.

Милій сполин лишився у всіх учасників по цьому вечорі, а особливо я винесла гарне вражіння. Надзвичайно приємно було мені глядіти, з якою пошаною відносилися присутні американки до своєї заслуженої і передової працівниці. І мимовелі згадала я про це, як ми, Україні, шанемо своїх провідників і з жалем відкинула я цю думку. «Краще і не згадувати...».

Дня 24-го грудня відбулися річні збори нашого відділу і вибрано новий уряд на 1934 р. Зістали вибраними: п. Анна Бойко — председателька, п. Анна Карпчук—заступниця, п. Софія Стрижак — касієрка, п. Анна Мишицин — заступниця, п. Оксана Стасюк — секретарка, п. Пелагія Малиновська — заступниця, пп. Олена Шефт, Ева Вовчук і П. Панамаренко, контрольорки. На цих зборах ми вперше побачили жіночий журнал «Жіночий Світ». Жінки сейчас урзукупили 24 чисел і рівнож узхвало передлатити цей журнал для відділу. Маємо надію, що і наше філядельфійське жіноцтво зрозуміє ціль і вагу цього, так пожиточного, а зарозом так довго очікуваного журналу, котрим є «Жіночий Світ».

Моїм бажанням є бачити нове число «Жіночого Світу» що тижня, а не тільки що місяця. І я твердо вірю, що це бажання сповниться, коли кожний відділ Союзу Українок візьме на себе завдання вислати кожного місяця жертву на нашу жіночу пресу.

А. Б.

ВІДЧИТ Клівленд, Огайо.

Товариство Союз Українок при Православній Церкві в Клівленд уладив «Чайний Вечерок» і відчит дня 17 грудня, 1933 р., запрошуючи до себе редакторку «Жіночого Світу», панну Марію Бек.

Панна Бек, знана загально як знаменита бесідниця, дала дуже цінний і поучаючий відчит на тему: «Яке значіння має для українського народу книжка».

Численна публіка надгородила презентку бурюю оплесків. По відчиті говорив місцевий священик о. Запаринюк. На закінчення подано присутнім перекуску, а при цій нагоді зібрано передлати на одиниць жіночий журнал в Америці «Жіночий Світ».

Зі своєї сторони радимо й другим відділам улаштувати такі корисні відчити в користь «Жіночого Світу» і бажаємо йому з Новим Роком краших успіхів у будучині.

**Антоніна Стангретчук.
Марія Мураля.**

«О»

ВУНСАКЕТ, Р. АП.

Народня Забава Перед Новим Роком

Дня 31 грудня, 1933 р., тов. ім. Др. Ольги Кобилянської, 29 відд. СВА, устроював «Вечір Сміху» на користь місцевої української банди. Тому, що 24 грудня відбувся Миколаївський Вечерок, де св. Миколай роздавав дарунки в нашій місцевості з заряду парохії, думали ми, що наша забава не приманить багато публіки. Однак, з великою приємністю підкреслюю факт, що на нашому вечерку простора саяла була переповнена гiстми. А найбільше тишило нас це, що наша молодь не злакомилася на «міднiй шов», а так численно прибула на цей вечерок. Честь вам, молоді а-

мерикансько-українські дiвчата й хлопці, що любите й дорожите своєю рiдною культурою!

Програму цього вечера зладив і проголосив Веч. о. Володимир Касків. Насамперид виступили дві жінки, дебатуючи на тему: «Чи українським жінкам потрібна організація?» Цю дебат у зладила п. Марія Колісник, а виголосили її пп. Марія Липська і Розалія Вецаль. Дебата була дуже цікава і публіка із захопленням слухала її.

Відтак наступили деклямації шкільних дiвчат під проводом о. Каськова. Дуже гарно деклямували: Євгенка Іванович, Ольга Сирота, Євгенка Коцюба, Анна Яцишин, Степанка Кінаш, Оленка Корніцька, Степанка Кава і Степанка Околіта. Кожна деклямація була надгороджувана рясними оплесками.

Дальше слiдували два монольоги. Перший монолог: «Троби Панька Поперечного з жінкою Маланкою» — дуже влучно віддав гом. Михайло Фірман. Другий монолог: «Жебрущій Дід з Настасова», який віддав гом. Тома Лаба не менше захопив публіку, яка надгороджувала декляматорів грімкими оплесками.

Відтак о. Касків перешитував «телеграми» які наспіли на цей вечерок, автором котрих був він сам. Ці «телеграми» викикували багато сміху, бо були переплітані веселим гумором. Однак ціль їх була дуже важна, бо в тих «телеграмах» накликувалось і заохочувалось всіх присутніх, щоби йшли купувати «свій до свого». Кожний місцевий український «бiз-немен» був представлений в тих телеграмах якнайкраще. І хоч як весело було слухати цих телеграм, не один і не одна відчували гірку правду. Може тепер дійсно підуть за кличем «свій до свого». По телеграмах розносилося «народню почту» через яку старші і молодші гро-

мадяни взаїмно пересилали собі святоні і новорічні желанія. На тому скінчилася перша часть вечера.

В другій частині вечера відгородно дуже смішну комедію в двох дiях: «Любовні Пригоди». В цій комедії виступали: Анна Підгородецька, Анна Романович, Катерина Стойко, Дм. Рапко і Степан Карась. Всі аматори грали добре і, хоч тут роджені, вимовляли і наголошували слова рiдної мови дуже добре. Це все свiдчить, що тутешня молодь вихована в українському дусі, любить своїх батьків і є надія, що вона продовжуватиме працю почату батьками для злуки цілого українського народу.

По скінченню представлення, на сцену вийшло двоє малих дiточок: шiстнадцяти Оленка Гладик і чотирінадцяти Євгенко Вецаль. Вони відспівали слiдуючі пісні: Україно, наша мати, — В гаю зеленім — і Кучерява Катерина. Гості змусили маленьких співаків повторити свої точки своїми невмовкаючими оплесками і годі було їм налюбуватися співом тих малих дiтей.

Відтак передістелька відділу, п. Розалія Борис, попросила всіх присутніх гостей до столів на чай і перекуску. Всі почували себе мило і забавлялись неначе одна родина. Підчас перекуску, члени з хору Боян співали коляди і народні пісні, по українськи і по англійськи. В додатку, два молоді хлопці, Степан Карась і Іван Сталений, розвеселивали гостей своїм дотепним представленням сценки: «В офісі дентиста».

Точною дванадцяті години, Іван Сталений вигравав на дозволах «чаймз», дванадцять ударів, а всі гості встали з місць і пожелали собі щасливого американського нового року. Відтак п. Розалія Борис подякувала Веч. о. Каськовому за щирі і безкорисну працю, яку він кла-

де для Союзу Українок відсамого початку заснування відділу. Дальше гарно подякувала всім аматорам і співакам за їх труд і працю. Гостям подякувала за численну участь, а урядничкам і членкиням за їх працю для розвитку місцевого відд. СУА. Відтак всі разом заспівали коляду «Слава Богу заспіваймо». На тому покінчено цю миду забаву перед новим роком. Гості неро-радо опустили салю, в котрій так весело провели свій час.

Дай Боже в кожній місцевості такої гарної народної праці, яка б згуртувала всіх під могутній народній прапор. До праці, милі Сестри! Працюймо для свого народу, для своїх діточок! Виховуймо їх на добрих горожан цієї країни і на славу українському народові. А тоді напевно діждемося одної, вільної, Соборної Української Держави!

Р. Вещал, секр.

ПРАЦЯ СОЮЗУ УКРАЇНОК Озон Парк, Л. Ай.

За старанням 35 відділу СУА в Озон Парк відіграно пред-

ставлення під назвою «Данило Чарівник», дня 21 січня, 1934 р. Публіка, яка була на цьому представленні, була задоволена з штуки. Дохід з цього розділено на різні народні цілі, а саме: до краю, на Рідну Школу, вислано \$5.00; на політичних в'язнів вислано \$5.00, на Просвіту даровано \$5.00, на Жіночу Долю вислано \$3.00, на Церкву в Брукліні передано \$5.00, на пресовий фонд «Жіночого Світу» вислано \$5.00, а на передплату «Жіночого Світу» для відділу \$2.00. Тикетів на вигравку починаючи розпродали членкині на \$5.00, які переслали рівнок до редакції «Ж. С.» За місяць грудень розпродано 10 пр. «Ж. С.». Розпродала їх пані Орлан.

Союз Українок Америки, відділ 35, зібрав з місячних вкладок і підприємств за 1933 рік \$111.51. Ці гроші не остали в касі, а розділено їх на різні народні цілі. Вкінці бажаємо собі, щоб всі українські жінки пізнали, чим для нас є СУА і щоб всі вписались членкинями до нього. — Гелена Швед, секр.

УВАГА!

Подеться до відома всім інтересованим, що вигравку починаючи, устроєно в користь «Жіночого Світу», продовжується на один місяць. Льосовання відбудеться 1 квітня, 1934 року, замість 1 березня, 1934 р., тому, що многі одиниці, які розібрали тікети до розпродажі, не звернули їх на час. Прохається всіх, хто одержав тікети до розпродажу, звернути їх найпізніше 15 березня, ц. р. В противному разі, льосовання відбудеться без тих тікетів.

Щераз звертається увагу всім наших прихильницям та продавцям, що з цим числом підноситься чимраз поодинокі числа «Жіночого Світу» на 20 центів, а в Канаді на 25 цт. Спричинили це: упадок вартості долара й підвищення ціні за папір й друкування.

Редакція.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Відділ 27 Союзу Українок Америки, відпровадив на вічний спочинок одну з найкращих своїх робітниць на народній ниві, п. Параскевію Левицьку.

Тому десять років, як ще українське жіноцтво мало дуже мало про свою організацію, покійна ходила від хати до хати й намовляла жінок заложити свою жіночу організацію. По довгих заходах вдалося їй zorganizувати товариство, «Союз Українок» в Мекіз Ракс, Па., в якому, під проводом покійної Параскевії закінчило життя.

Устроєвано різні підприємства, з яких значні суми вислано на різні народні цілі до краю. За її заходами й при допомозі п. Секули, збирала вона майже 100 передплат на жіночий журнал «Жіноча Доля». Під її проводом жінки вчилися, читали, дебатували й розвивались культурно.

Коли в 1931 р. заснувано відділ Союзу Українок Америки на Савт Сайд, Пітсбург, так покійна була одна з перших, які вписались в члени. Помимо слабого здоров'я, вона все старалась бути присутньою на зборах, брати живу участь у всіх підприємствах й не жалувала ні часу ні гроша, щоби тільки підперти народню справу. Великою радістю вивопилась її душа, коли появилось перше число «Жіночого Світу». Довгі роки вона мріяла про жіночий журнал на американській землі, говорила дуже часто про цю свою мрію й, коли він таки вкінці появилсь, радо помагала йому.

Все й всюди була вона широкою Українкою. При кожній нагоді боролась за добре й чисте українське ймя. Нетерпіла перевертнів, амбітників і самолюбів і з цього приводу зазнала неодну неприємність

й неодну гірку хвилину в своїйому житті. Однак твердо стояла на витченуому національному шляху й далі думала працювати для свого народу.

Але немилосердна недуга підточувала чимраз більше й так кволий організм, а вкінці силень перестудя перетяла нитку життя й покійна перейшла у другий світ, де вже немає ні журби ні страждання. Оставила засмученого мужа, Павла й трое любих діточок.

З жалем й смутком в душі працювали її вносідані її поестри. З гіркими слезами в очах оглядав востаніє її поблідле лице її муж. Тремтячими руками, з рознукою в серцях, кидали її діти грудки замерзлої землі на її домовину. Нестало раз на все доброї жінки—мужової, любобі матері—дітям, а широй членкині—організації. Хай земля буде їй пером!

ХТО ПРАЦЮВАВ ДЛЯ «ЖІНОЧОГО СВІТУ»

Надіслали Пресовий Фонд:

16 відділ США, Вест Дітройт, Міш.	\$50.00
14 відділ США, Клівленд, Огайо	30.15
«Дочки України», Філядельфія, Па. з віча ..	15.23
«Дочки України», Філядельфія, з коляди ..	15.00
29 відділ США, Вунсакет, Р. Ай., з віча	14.00
26 відд. США, Гемтремк, із «Свята Ки.» ..	13.00
«Укр. Амер. Горож., Філядельфія, з коляди ..	12.50
38 відділ США, Ансонія, Конн., з віча	12.20
38 відділ США, Ансонія, Конн., із забави ..	10.75
Жіночий Дем. Клюб, Джерзі Сіті, Н. Дж. ..	10.00
19 відділ США, Байон, Н. Дж.	1.00
35 відділ США, Озон Парк, Л. Ай.	5.00
п. Ю. Костюк, Гемтремк, збірка на листу ..	3.00
п. Пелагія Гумен, Гемтремк, збірка на листу ..	1.50
п. Анна Тимочко, Дітройт, збірка на гостині ..	1.50
п. М. Джумага, Гемтремк, збірка на листу ..	1.45
п. Кароліна Микитин, Сентрал Фоллс, збірка ..	1.25
п. Кароліна Микитин, Сентрал Фоллс, Р. Ай. ..	1.00
Н. Н. Н.	.50
п. Катерина Яремчук, Гемтремк, Міш. збірка ..	.50

Зібрали Передплат:

«Дочки України», Філядельфія, Па.	10
28 відділ США, Ньюарк, Н. Дж.	9
п. Анна Желехівська, Бостон, Масс.	2
Жіночий Демократичний Клуб, Джерзі Сіті, ..	2
35 відділ США, Озон Парк, Л. Ай.	2
п. Анна Генега, Елизабет, Н. Дж.	2
п. Катерина Яремчук, Гемтремк, Міш.	1
п. Антоніна Лятишевська, Бруклін, Н. Й.	1
п. Юлія Піщак, Нью Йорк, Н. Й.	1
п. Юлія Войтович, Янгтаун, Огайо ..	1
п. Марія Буцьяк, Ньюберіпорт, Масс.	1
п. Ксеня Чагарин, Вунсакет, Р. Ай.	1
п. Н. Ясінчук, Менвил, Р. Ай.	1
п. А. Топоровська, Менвил, Р. Ай.	1
п. Анна Зборівська, Ориндж, Конн.	1
п. Анна Йосик, Риджвуд, Л. Ай.	1
«Жіноча Поміч», Нью Йорк ..	1
п. Михайлина Савчин, Шікаго, Ілл.	1
п. Ірена Козаченко, Дітройт, Міш.	1
п. Кароліна Микитин, Сентрал Фоллс, Р. Ай.	1

Продали Другого-Третього Числа:

п. Катерина Качмарова, Ст. Пол, Мінн.	7
п. Юлія Піщак, Нью Йорк, Н. Й.	6
п. Анна Дячун, Дітройт, Міш.	2

Продали Четвертого-П'ятого Числа:

п. Юлія Піщак, Нью Йорк, Н. Й.	15
п. Катерина Качмарова, Ст. Пол, Мінн.	9
п. Анна Дячун, Дітройт, Міш.	2

Продали Шостого-Сьомого Числа:

п. Анна Бойко, Філядельфія, Па.	24
п. Анна Желехівська, Бостон, Масс.	20
п. П. Дичук, Вест Форт, Вільям, Онт., Кан. ..	16
п. Анна Дячун, Дітройт, Міш.	16
п. Катерина Довгань, Байон, Н. Дж.	16
п. Юлія Піщак, Нью Йорк, Н. Й.	15
п. Марія Стецій, Іст Віндзор, Онт., Канада ..	12
п. Катерина Яремчук, Гемтремк, Міш.	10
п. Катерина Качмарова, Ст. Пол, Мінн.	10
п. Ксеня Зелінська, Арнолд, Па.	9
п. Павлина Іляшевич, Янгтаун, Огайо ..	8
п. Ірена Козаченко, Дітройт, Міш.	6
п. Гальчак, Мікіз Ракс, Па.	5

Продали Осьмого Числа:

29 відділ США, Вунсакет, Р. Ай.	51
п. Текля Гаврилів, Перт Амбой, Н. Дж.	39
п. Анна Бойко, Філядельфія, Па.	25
п. Галя Фенчинська ..	
п. Текля Гаврилів разом, Перт Амбой Н. Дж. ..	25
Жіночий Демократичний Клуб, Джерзі Сіті, ..	21
Жіночий Демократичний Клуб, Нью Йорк ..	16
п. П. Дичук, Вест Форт Вільям, Онт., Канада ..	16
п. М. Стецій, Іст Віндзор, Онт., Канада ..	16
п. Стефанія Абрагамовська, Нью Йорк, Н. Й. ..	16
о. Петро Журавецький, Бофало, Н. Й.	15
п. Евдокія Королишин, Провіденс, Р. Ай.	10
п. Євгенія Орлан, Ричмонд Гил, Л. Ай.	10
38 відділ США, Ансонія, Конн.	9
п. Н. Ясінчук, Менвил, Р. Ай.	7
п. Анна Чолай, Вайтстон, Л. Ай.	7
п. Ірена Козаченко, Дітройт, Міш.	6
п. Анастасія Вагнер, Джерзі Сіті, Н. Дж.	5

(Продовження в наступному числі)

Всім щирим працівницям та жертводавцям, які поспішили з так кончею допомогою нашому журналові, отцею дорогою складаємо щирю подяку.

Особливо щиро дякуємо 16 відділові США в Дітройт, 14 відділові США в Клівленд, 42 відділові США в Філядельфії й 29 відділові США у Вунсакет, які надіслали більші одноразові суми на пресовий фонд.

Обіздка панни Марії Бек, редакторки «Жіночого Світу» оживила трохи працю по девких громадах і зібрані нею фонди підчас цієї поїздки, допоможуть до деякої міри покрити дефіцит з посліднього року, однак треба дальшої постійній співпраці всіх щирих Українок. Тільки спільною й загальною працею зможемо ми вдержати цей журнал при житті.

Редакція.

Section by Young Ukrainians

OLGA BASARAB

OLG A BASARAB, an Ukrainian heroine, was born in the year of 1890, near the town of Rohatyn, Galicia. Her parents passed away during her early childhood and she was compelled, as a young girl, to earn her own living. In doing so, she had to forego her ambition to study medicine, and instead, she attended a commercial school in Vienna. Returning to Galicia, she taught commercial subjects in Tarnopol and later held important positions in several Ukrainian institutions.

This happened to be a time of unrest, when the manace of war threatened Europe. A group of Ukrainian women who were aware of the fact that the Ukrainian people might become involved in the conflict, determined to prepare themselves for the event. They organized a women's branch of "Sitchowi Strileci," a military organization, then existing in Lwiv. Many of the younger women went into military training while others enrolled for courses of Red Cross work. Still others spent their time in collecting and producing funds, thus assuring the Ukrainian soldiers financial aid.

Olga Basarab was one of the most active women in this group. Yet, when the World War broke out, she was not accepted for actual military service, as only a few women were so fortunate. So she married an Ukrainian engineer, Basarab, and together with him, left for the Italian front, where he was stationed with the Austrian army. He soon lost his life on the battlefield.

In despair, Olga left for Vienna. Her short-lived happiness was over and she turned to comfort others in the hope of drowning her own sorrows. She became a member of an Ukrainian Committee designed to aid the wounded Ukrainian soldiers

Olga Basarab

and fugitive-families, stranded in Vienna. During the day, she visited hospitals, distributing gifts of clothing, books and magazines to the Ukrainian soldiers and in the evenings, she taught Ukrainian children and conducted courses for the illiterate Ukrainian soldiers.

In the summer of 1923, Olga returned to Lwiv. The war was over, but the Ukrainians were sentenced to live under the subjugation of Poland. Their fight was beginning all over again. They began to organize, more than ever, in order that they might recon-

struct their economical and social life, thereby strengthening and preparing themselves for the opportunity which might allow them to regain their political freedom. Olga, as usual, was in the midst of this work. For six months she worked unceasingly, until the spying eyes of the Polish officials detected her unusual energy.

She was arrested and charged with being a member of a secret Ukrainian military organization, U. W. O. For four days and nights she was brutally tortured in her cell by the prison officials who had hoped to force a confession from her and thus learn the plans and the names of the leaders of U. W. O. She endured everything and revealed nothing, paying in the end, with her life.

News of her death was suppressed and she was buried under an assumed name. Yet, somehow, the fact became known that a woman-prisoner was tortured to death. Olga's relatives began to investigate; the corpse was exhumed and found to be mutilated almost beyond recognition. The prison officials who murdered her, claimed she committed suicide, and their crime was left unpunished.

Thus died our Ukrainian heroine, Olga Basarab. And in this month of February, on the 10th anniversary of her heroic death, let us, Ukrainian Youth, pause to pay tribute to the memory of a frail woman who lived and died for Ukraine.

Vladimir Karbulycky

Translated by M. S.

A MOTHER-BIRD

IN THE thick, almost impenetrable shrubbery, in the midst of pricking thorns was a nest. There harbored her brood a mother-bird. They lived there as in a paradise.

Eternal loneliness, infinite tranquillity reigned in this underbrush. No one invaded this place, no one came to molest the happy bird. And she rejoiced in quiet solitude and fondled her hope, her dearest ones, her small ones.

Setting off in search of food, she bade her offspring a fond farewell and returned again in hasty flight with an insect or worm in her bill. Then the small ones chirped joyously, each of them widely opening its mouth. The mother looked on in rapture as she fed them, each in turn, and then again flew quickly away so that her children might not suffer the pangs of hunger.

In the evening she sat by her nest, singing lilting tunes for her loved ones. In her little head she cherished the fondest hopes and wove bright dreams of the future. When the evening breezes became too cool she covered her young ones with her tiny wings and passed into a drowse. At the break of dawn she kissed them a "good morning" and departed, as usual, in search of food.

These were moments of bliss, moments of hope which she spent without anxiety. Or, perhaps, she did worry?! Who knows whether uncertainty tortured her not? Who knows whether she did not fly away with a troubled heart from the nest which harbored her treasure?

She sat, perched on the edge of her nest and caressed her small ones, absorbed in her sweet dreams and unmindful of her surround-

ings. At once... a noise! Beneath the shrubs, on his hands and feet crouched a boy, a thief, weaving his way to the treasure-chest of the bird in order to rob the mother of her only treasure, her happiness.

The bird sensed the calamity threatening her and she began to twitter despairingly. The boy climbed the tree stealthily and extended his hand in order to snatch the little birds. They, too, twittered in alarm while the mother flitted about the nest, from branch to branch, in utter despair, forced to witness the deed of the thief, robbing her of her most precious thing.

Her heart contracted...

For a moment she lingered on a branch and sent an imploring glance at the boy, as if beseeching him not to carry off a mother's small children which she so lovingly cared for; as if trying to convey to him the knowledge that her heart was full of love and only because of that love she lived. She attempted to get near him, as if to say: "Here, take my innocent heart, take that, too!"

But the assailant did not understand the language of the bird; he did not even hear the voice of God, faintly stirring in the depths of his depraved soul. He thrust his robbing hand into the nest, and one by one, lifted out the birds and hid the plunder beneath his shirt.

With the loss of each bird, a new and painful wound opened in the heart of the mother.

But what of it?.... She was powerless to prevent her unhappiness. The merciless plunderer did not understand her chirping pleas.

The strength necessary to protect her sacred ones was not hers.

The boy finally collected all of the young birds beneath his shirt

and while climbing down the tree, he also destroyed the nest, so that not even a vestige remained to remind the mother of the spot where she revelled in maternal happiness, where she had found her love, her joy — and at the same time, her painful and cruel misfortune.

Still twittering, she escorted the thief of her happiness, the plunderer of her sanctuary... to the end of the forest. And then, with a terrible longing gnawing at her heart, she returned to voice a song of despair amidst the ruins of her happiness.

The End.

—o—

Ten Commandments of Patriotism

1. Love thy country, which has redeemed thee from tyranny and bondage.
2. Thou shalt not worship any political idols, nor bow down to them, nor serve them; for their iniquity will be visited on thee and thy children until the third and fourth generation.
3. Thou shalt not take the name of patriotism in vain, nor use it to hide thy selfish motive.
4. Remember the day of election, to keep it holy.
5. Honor the sanctity of the ballot that the days of thy country may be prolonged.
6. Thou shalt not kill the spirit of freedom by neglecting to exercise the prerogatives of a freeman.
7. Thou shalt not adulterate the purity of civic life by entering politics for gain.
8. Thou shalt not encourage public servants to steal by thy indifference.
9. Thou shalt not let greed for political reward bear false witness against the spirit of patriotism.
10. Thou shalt not covet a public office which thou art not fit to fill.

— Rabbi Eichler.

MEMORY

Rosalie N. Hatala.

Memory!
 A magic fancy
 Seems a thought in armor clothed,
 Striving yet to entrance me, loathed
 To let me journey on,
 Unmolested. For the goal I must achieve
 Demands much strength. Gone
 Are my trials; as if on leave!
 (Magic fancy, I perceive.)

Memory!
 A bitter fancy
 Trailing sorrows in its wake yet
 To our motherland Ukraine.
 Salty tears our cheeks do wet
 Endlessly. Foes this peril shall attain
 For Ukraine shall not forget
 Fifteen years of woe extreme —
 Sadness! Sorrow! Hurt! Disdain!

Memory!
 A priceless fancy
 Living ever in our hearts, and
 Our hope, forever calling, for
 The good, the faithful side;
 For the country we adore;
 For freedom, peace and glory. Tried
 And true, we live for you —
 Oh, mother dear, UKRAINE!

"FRIENDSHIP"

By

Ella Wheeler Wilcox

DEAR Friend, I pray thee, if thou wouldst be proving
 Thy strong regard for me,
 Make no vows, lip-service is not loving;
 Let thy faith speak for thee.

Swear not to me that nothing can divide us —
 So little such oaths mean.
 But when distrust and envy creep beside us,
 Let them not come between.

Say not to me the depths of thy devotion
 Are deeper than the sea;
 But watch, lest doubt or some unkind emotion
 Embitter them for thee.

Vow not to love me ever and forever,
 Words are such idle things,
 But when we differ in opinion, never
 Hurt me by little stings.

I'm sick of words; they are so lightly spoken,
 And spoken, are but the air.
 I'd rather feel thy trust in me unbroken
 Than list thy words so fair.

If all the little proofs are heeded,
 If thou art always kind,
 No sacrifice, no promise will be needed
 To satisfy my mind.

THE UKRAINIAN PAVILION

TWO months ago the Columbia Broadcasting System presented to our listening ears the closing scenes from Chicago of that gigantic, stupendous, and ever-colorful drama, "A Century of Progress." The management had at first planned a Grand Finale, one that would be fitting for such an unprecedented presentation, but due to the overwhelming success that the spectacle attained, they wisely decided to defer the Finale until the Fall of 1934. We heard therefore only such a ceremony as would precede an intermission.

When the Fair reopens on June 1st 1934 we will marvel once again at the wonderful achievements of science in the fields of electricity, chemistry, astronomy, architecture, transportation and medicine. We will soar again into space aboard the Goodyear Blimp, and view the grounds from the Towers and the Cars of the incomparable Sky Ride. We will go back to our childhood days and enjoy again the attractions at the Enchanted Island with its playgrounds, giant goblins and figures, the Midget Village and various rides at the Midway, the Cowboy of the "49ers" and the Island at the Indian Village, and Old Fort Dearborn. Then as we get hungry again we will sample dishes prepared at any of the wonderful restaurants or cafes on the Exposition grounds, be they Mexican, Swedish, Italian or Chinese as your appetite dictates.

After we have appeased our hunger and smoked our cigarette, pipe or cheroot, we will once again leisurely delight in the artistry brought before us in this ever-changing pageant. The priceless jade in the beautiful Temple of Jehol is too wonderful for words. The Japanese silks are the envy of every woman that views them. The Mayan Temple will once again take us back to the days of the Aztecs, a neighboring nation before the days of the Spanish conquests. They both observed the barbaric custom of human sacrifices. We must not forget to visit the Field Museum and the Art Institute. Let us hope that we will be privileged to see again that masterpiece, Whistler's "Mother," that was loaned to us by France.

As evening approaches we will mount one of the specially constructed Greyhound Observation Buses,

or perhaps we will go Oriental and have one of the college athletes pull us in rickshaw along the esplanade under skies that are resplendent with all the colors of the rainbow. The lighting effects surpass even those of Niagara Falls. Slowly we are drawn past the most beautiful commercial display of the Exposition, The Chrysler Motor Building, Sinclair's Pre-historic Animals, The General Motors Building, where we have seen a Chevrolet put together in three-quarters of an hour, the Futuristic Homes and the House of Glass, where we have spent many an hour with many other couples planning and sighing, and then sighing and planning some more. Now we are approaching the extreme southern gate of the grounds and on the left we enter Ukraine, or what has been more popularly called, The Ukrainian Pavilion. We are just in time for dinner and the evening's entertainment of songs and dances. But stay! — Do my eyes deceive me? Do I see Ukraine within or without the gates of the Exposition Grounds? What? Have they moved up the gates to Thirty-fifth Street and left Ukraine on the outside looking in?

That is the position that we are now in. The fate of the Ukrainian Pavilion is to be decided in the very near future. At present we cannot worry about how well-managed a Pavilion we will have. We must see to it that there will be a Pavilion. The Management of the Century of Progress Exposition in its desire to cut down expenses, wants to bring up the gates at the extreme South end, from 39th Street to 35th Street. This would leave Ukraine on the outside of the grounds together with several other buildings, such as Old Mexico, the 49ers, etc. These other concessionaires are now carrying on their fight in protest against such a move. We, as loyal Ukrainians, should join in that fight. The course to follow, is, for every one who wants that Pavilion to open next year, to write a letter of Protest to the Management of A Century of Progress, Chicago, Ill. Write a letter so worded that they will be convinced that it will be to their disadvantage to leave out the Ukrainian Pavilion next summer.

J. M. U.

FACTS ABOUT UKRAINE

A View of the City of Kamianetz

Population

THE present distribution of the Ukrainians is as follows:

Ukrainians under Soviet Russia

According to official Soviet statistics (1931) the population of the territory known as the Ukrainian S. S. R. is 31,402,200, of which number 25,364,000 are Ukrainians, constituting 80 percent of the total population.

The remainder is as follows:

Russians	9.2%
Jews	5.4%
Poles	1.6%
Germans	1.4%
Others	2.4%

The Ukrainian S. S. R. includes within its borders, therefore, about 20% of the entire population of the U. S. S. R., and holds second place among the Republics of the U. S. S. R.

According to the Soviet figures of 1931 there are 8,450,000 Ukrainians living in other parts of the U. S. S. R. outside of the Ukrainian S. S. R., i. e., in the European and Asiatic parts of the R. S. F. S. R. and in other Soviet Republics.

Ukrainians in Poland

According to the Polish census figures of 1931, there are 4,800,000 Ukrainians in the entire country of Poland. Ukrainian estimates, however, put the total number of Ukrainians in Poland at approximately 6,876,000 in 1931. The argument advanced in support of the Ukrainian estimate is as follows: Official Polish statistics report only 2,680,550 Ukrainians in Galicia in 1921. Yet the Austrian census of 1910 for the same area, compiled by census officers who were chiefly Poles, reported 3,208,092 Ukrainians. Taking into consideration the annual increase of population,

and even making allowance for war losses, it is obvious that the recent Polish figures are incorrect and understated.

Ukrainians in Roumania

The Ukrainians in Roumania are found mainly in the provinces of Bukovina and Bessarabia. Ukrainian estimates report the number of Ukrainians in Roumania as reaching 1,160,000, but the official statistics give lower figures.

Ukrainians in Czechoslovakia

West of Bukovina, in what was formerly Hungarian territory, lies a part of Ukrainian territory known as Podkarpatska Rus, which fell into the hands of Czechoslovakia after the Great War by virtue of an agreement with the circles of emigrants from that part of the country, in America, recognized by the Great Powers. According to official Czech statistics, the population of Podkarpatska Rus in 1930 was 725,350, of whom the Ukrainians number about 550,000.

A further section of Ukrainian territory adjoining Podkarpatska Rus was incorporated into Slovakia.

Ukrainian Colonies Abroad

There are extensive Ukrainian colonies in different parts of the world. In Canada, under the British flag, there are about 430,000 Ukrainians, of whom 225,113 are enumerated by the census as Ukrainians and the remainder as former citizens of Austria, Poland, Russia and Roumania. Elsewhere, including U. S. A., Brazil, Argentine, Manchukuo, and other countries, there are about 1,000,000, of whom 75% reside in the U. S. A. No official statistics are, however, available.

Total Ukrainian Population in the World

The total population of the Ukrainians in the world is therefore approximately 43,830,000.

Українці!

:-

Українки!

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ

“УКРАЇНСЬКИЙ БАЗАР”

Літературний Журнал Заморської України

Цікаві Українські Оповідання

Річна передплата	\$3.00
Піврічна передплата	\$1.75
Одно число	25ц.

Адреса:

UKRAINIAN PUBLISHING HOUSE

331 Bay Street, Toronto, Ont., Canada.

ХТО ХОЧЕ

навчитися доброї української літературної мови, пізнати історію своєї мови, довідатися як де говорити український наріч

ТОЙ МУСИТЬ ПЕРЕДПЛАТИТИ
НАУКОВО-ПОПУЛЯРНИЙ МІСЯЧНИК

“РІДНА МОВА”

Присвячений всебічному вивченню укр. мови

Головний Редактор і Видавець
ПРОФ. Д-Р ІВАН ОГІНЬКО.

ПЕРЕДПЛАТА: 6 зл. річно, 3 зл. піврічно, 1 зл. 50 гр. чвертьрічно. За границю 2 американські долари або їх рівновартість у іншій валюті (35 кор. чеських, 180 левів рум., 5 нім. марок, 30 фр. французьких, 65 динарів). ЗРАЗКОВЕ ЧИСЛО 50 ГР.

— Konto чекове П. К. О. № 27.110. —

Адреса Редакції й Адміністрації:
Warszawa, ul. Stalowa 25 m. 10. Tel. 10-24-05

Automobile and Invalid Service

PAUL

HOLOWCZAK

FUNERAL DIRECTOR
and
LICENSED EMBALMER

Українське Похоронне
Заведення

Phone: Maine 0885

2387 Professor Street
CLEVELAND, OHIO.

СВИІ ДО СВОГО!

Продаємо і вимінюємо
фарми, доми і бізнеси —

АНТИН ПАЩУК

Пересилаємо гроші до краю,
продаємо шифарти на всі
лінії і полагоджуємо всі кра-
єві справи —

322 N. 8th St., Philadelphia, Pa.

Office Hours:

9 to 11 A. M. 2 to 4 P. M.
Eve. 7 to 9 except Wed. & Fri.

Dr. N. J. MICHALENKO

Одинокий Український Лікар,
хірург і акушер

Phone: Atlantic 3929

3010 W. 14th Street,
CLEVELAND, OHIO.

ЧИТАЙТЕ І ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

ВІСТНИК О. Д. В. У.

Місячний Орган Організації Державного
Відродження України в Америці

Річна передплата	\$1.50
Одно число	15ц.

Перешліть свою задегалу передплату
за 1934 р.

Адреса:

VISTNYK O. D. W. U.
P. O. Box 13, Station D.
NEW YORK, N. Y.

Найвеселішою газетою в світі є

ТОЧИЛО

Нікому не боїться сказати правду в очі.

Річна передплата на Америку \$1.75.

Оказове число 10 центів

TOCHYLO PUBLISHING CO.

623 Selkirk Avenue,

Winnipeg, Man.,
CANADA.

158 Pcs.

ПОЗІР! УКРАЇНКИ!

100 Dinner set

32 Pcs. Glassware Set

26 Pcs. Silverware Set

Хто дістане майже даром 158 кусників столового начиння?
ТОЙ, ХТО МАТИМЕ КВИТОК З ШАСЛИВИМ ЧИСЛОМ!

Як можна одержати такий квиток?

Хто зложить річну передплату на «Жіночий Світ», той дістане два квитки.

Хто зложить пів-річну передплату, той дістане один квиток.

Хто зложить жертву на Пресовий Фонд, за кожних 10 центів одержить один квиток.

Важне тільки для Злучених Держав.

Льосования відбудеться 1. квітня, 1934 р. в місті Дітройт, в присутності представниць всіх жіночих організацій.

За вказівками звертатись на адресу:

ZINOCY SVIT

1006 E. CARSON ST.

-:-

PITTSBURGH, PA.